

Antti Haapala

MITÄ, MISSÄ, MILLOIN?
OMA-ALOITTEISTEN VEROJEN ILMOITUS- JA
MAKSUMENETTELYN MUUTOKSET 2017

Liiketalouden koulutusohjelma
2017

MITÄ, MISSÄ, MILLOIN? OMA-ALOITTEISTEN VEROJEN ILMOITUS- JA MAKSUMENETTELYN MUUTOKSET 2017

Haapala, Antti
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Toukokuu 2017
Ohjaaja: Lehtonen Suvi
Sivumäärä: 52
Liitteitä: 2

Asiasanat: verotus, veronkanto, veroilmoitukset, verouudistus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, miten oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksumenettely uudistui vuoden 2017 alussa. Tavoitteena oli kuvata sekä ilmoitus- että maksumenettelyn toimintatavat, korjaustoimenpiteineen, sekä huomioida ilmoitus- ja maksuviiveiden ja -puutteiden aiheuttamat sanktiot.

Oma-aloitteiset verot on nimensä mukaisesti ilmoitettava ja maksettava oma-aloitteisesti, joten verovelvollisen on oltava tietoinen näihin liittyvistä menettelytavoista. Mikäli ilmoitus tai maksu myöhästyy tai se on virheellinen, aiheutuu tästä ylimääräisiä kustannuksia verovelvolliselle myöhästymismaksun tai viivästyskoron muodossa. Viivästysmaksut määrätään verokausittain, joten useamman kuukauden ilmoittamattomuus saattaa aiheuttaa merkittäviäkin kustannuksia.

Mikäli verovelvolliselle on myönnetty pidennettyjä ilmoitus- ja maksukausia oma-aloitteisten verojen osalta perustuen verovelvollisen rajat alittavaan liikevaihtoon, on verovelvollisen oma-aloitteisesti osattava seurata ja reagoida näiden rajojen mahdollisiin ylityksiin. Mikäli ylitykset havaitaan vasta verovalvonnan yhteydessä, määrää Verohallinto asiasta sanktioita verovelvolliselle.

Tämä opinnäytetyö laadittiin pienyrittäjien näkökulmasta ja siinä otettiin huomioon lakien ja asetusten mahdollistamat joustot ilmoitus- ja maksukausissa. Työn teoria ja empiria pohjautuvat lakeihin, lainvalmisteluaineistoon ja voimassa oleviin viranomaisohjeisiin sekä oikeuskirjallisuuteen. Työssä on pyritty käytännön esimerkein havainnollistamaan oikeat toimintatavat oma-aloitteisen verotuksen verotusmenettelyssä verovelvollisen näkökulmasta.

WHAT, WHERE, WHEN? THE CHANGES IN FILING AND PAYING SELF-ASSESSED TAXES AT 2017

Haapala, Antti

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business Economics

May 2017

Supervisor: Lehtonen, Suvi

Number of pages: 52

Appendices: 2

Keywords: taxation, tax collection, tax declaration, tax reform

The purpose of this thesis was to study, how the filing and paying self-assessed taxes has been changed at the beginning of 2017. The objective of this thesis was to describe the filing and paying procedures as well as correction of those. In addition, attention was also paid to sanctions regarding filing and payment delays.

As the title illustrates, self-assessed taxes have to be filed and paid on taxpayer's own initiative, due to which it is essential that the taxpayer has the necessary knowledge on them. If the declaration or payment delays or is incorrect, it may inflict additional costs upon the taxpayer such as e.g. penalty charges or late-payment interests. Penalty charges are imposed per a tax period and therefore a lack of filing over several months may cause significant costs.

Small businesses can request an extended tax period for self-assessed taxes. If the permission is granted, the tax payer is responsible for following the sales and has to react if the sales exceed the given limits. If the taxpayer does not inform tax administration on exceeding limits, sanctions will be imposed for the taxpayer.

In this thesis there were considered the above mentioned matters from a small business' viewpoint. In addition attention was paid to the flexibilities provided by legislation for small businesses regarding filing and paying self-assessed taxes. Practical examples were used to better illustrate these matters and to describe the correct ways to operate with self-assessed taxes. The theory used in this thesis was based on laws, government proposals, valid authority instructions and legal literature.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	OPINNÄYTETYÖONGELMA JA TUTKIMUSMENETELMÄT	6
2.1	Teoreettinen viitekehys.....	7
2.2	Tutkimusmenetelmät.....	8
3	VEROT OSANA KANSANTALOUTTA.....	8
4	OMA-ALOITTEINEN VEROTUS	11
4.1	Arvonlisävero.....	12
4.2	Ennakonpidätys.....	14
4.2.1	Ennakonpidätyksen toimittamisvelvollisuus.....	15
4.2.2	Ennakonkanto ja ennakoperintärekisteröinti suorituksen maksajan näkökulmasta.....	17
4.3	Työantajan sairausvakuutusmaksu.....	18
4.4	Muut oma-aloitteiset verot.....	19
5	OMA-ALOITTEISTEN VEROJEN VEROTUSMENETTELY	20
5.1	Verojen ilmoitusmenettely.....	20
5.1.1	Ilmoituksen sisältö.....	22
5.1.2	Ilmoittaminen veroverollisuuden muuttuessa kesken vuoden/tilikauden	24
5.1.3	Ilmoituksen korjaaminen	26
5.1.4	Ilmoituksen myöhästyminen	28
5.2	Verojen maksumenettely	30
5.3	OmaVero-palvelu.....	34
5.4	Muutoksenhaku.....	35
6	VEROTUSMENETTELYN MUUTOKSET 2017 ALKAEN.....	36
7	PIDENNETTY VEROKAUSI.....	39
7.1	Mahdollisuus pidennettyyn verokauteen	40
7.1.1	Kalenterivuosimenettely.....	40
7.1.2	Neljänneskalenterivuosimenettely.....	41
7.1.3	Rajat alittavan vapaus valita verokausi	41
7.2	Hakeutuminen pidennettyyn verokauteen.....	41
7.3	Pidennetystä verokaudesta lyhyempään	43
7.4	Pidennetty verokausi verovelvollisen näkökulmasta	45
8	KEHITTYVÄ VEROTUS	45
9	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	47
	LÄHTEET.....	50
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Mitä yhteistä on Yrittäjäsanomissa (4/2010) julkaistulla uutisella ”Ärräpäitä lentelee – Verotili kuumentaa tunteita” ja Kauppalehden (10.2.2017) lähes seitsemän vuotta myöhemmin julkaistulla uutisella ”Yrittäjiltä ankaraa kritiikkiä verottajalle: ’Oma-Vero-uudistus täysi susi’”? Kumpikin kertoo yrittäjien ja tilitoimistojen ensireaktioista kun oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksumenettelyä on uudistettu. Verotilijärjestelmää kritisoitiin aluksi erittäin sekavana ja verovelvollisten työtä haittaavana ja lähestulkoon samaa kritiikkiä viljellään nyt vuoden 2017 alussa kun Verotili korvattiin OmaVero-palvelulla ja oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksumenettelyä uudistettiin.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, miten oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksumenettely uudistui vuoden 2017 alussa ja mitä vaikutuksia sillä on yrittäjien arkeen ja toimintaan. Ovatko muutokset todella epäonnistuneita, vai onko kyseessä perisuomalainen muutosvastarinta?

Opinnäytetyössä pyrin tutkimaan yleisimpiä oma-aloitteisia veroja, eli arvonlisäveroa ja työnantajasuorituksia eli ennakonpidätystä ja työnantajan sairausvakuutusmaksua. Muut oma-aloitteiset verot jätän työn ulkopuolelle, vaikkakin ne osittain käytäytyvät ilmoitus- ja maksumenettelyn osalta yhteneväisesti arvonlisäveron ja työnantajasuoritusten kanssa.

Työ on toteutettu oikeusdogmaattisena tutkimuksena, jossa oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksumenettelyä ohjaavaa lainsäätöä ja viranomaisohjeistusta on pyritty tulkitsemaan kansallista kauppaa harjoittavan pienyrittäjän näkökulmasta huomioiden myös lain mahdollistamat ilmoitus- ja maksukausiin liittyvät pienyrittäjille tarjotut joustot.

2 OPINNÄYTETYÖONGELMA JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella oma-aloitteisten verojen ilmoitus ja maksumenettelyä ja siihen vuoden 2017 alusta tulleita muutoksia. Tavoitteenani on työssä selvittää miten yrityksen tulee huomioida ilmoitus- ja maksumenettelyn säännökset toiminnan laajentuessa ja mitä joustomahdollisuuksia pienille yrityksille on oma-aloitteisten verojen osalta mahdollistettu. Oma-aloitteinen verotus on vahvasti läsnä lähestulkoon kaikkien yritysten arjessa, sillä koskeehan yleisimmät oma-aloitteiset verot, kuten arvonlisävero ja työnantajasuoritukset, useimpia elinkeinonharjoittajia, yrityksiä ja yhteisöjä.

Vuoden 2017 voimaan astuneet muutokset oma-aloitteisten verojen verotusmenettelyssä ovat osa Verohallinnon Valmis-hanketta, jossa Verohallinto uudistaa sekä toimintaansa, että ohjelmistojaan. Verohallinnon tavoitteena on yhdistää eri verolajien erilliset palvelut yhteen palveluun niin, että viimeistään vuonna 2020 asiointi verohallintoon on mahdollista sähköisesti molempiin suuntiin ja yhden palvelun, Omave-ron, kautta. Samassa hankkeessa Verohallinto pyrkii parantamaan toimintaprosessejaan ja yhtenäistämään sekä yksinkertaistamaan verotusmenettelyä koskevaa lainsäädäntöä, jotta se vastaisi paremmin nykyisiä tarpeita. (Verohallinnon [www-sivut](http://www.vero.fi) 2017.)

Työssäni pyrin vastaamaan erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

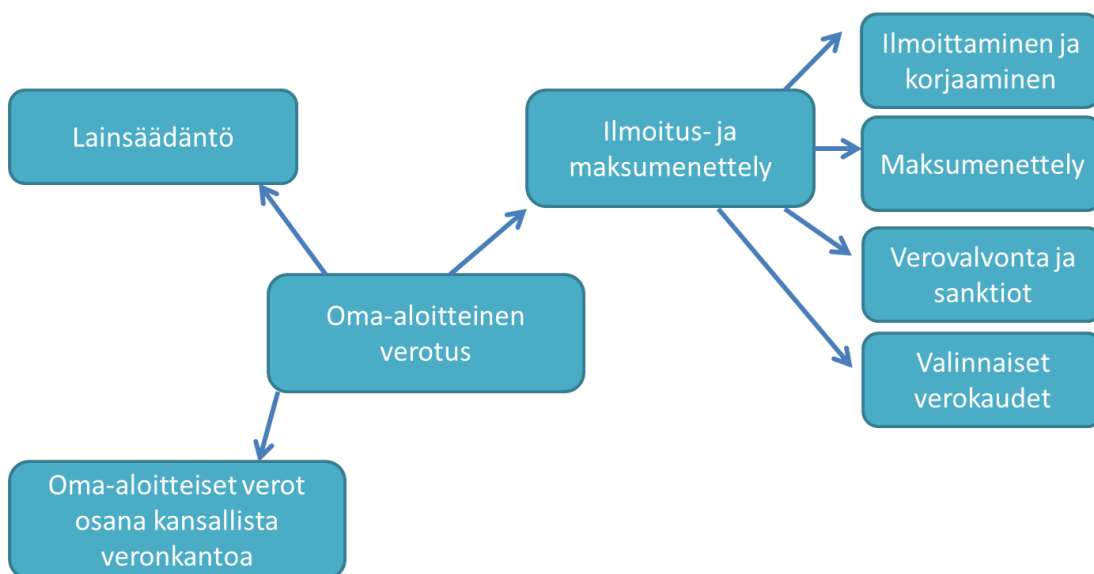
- *Mitkä yleisimmät oma-aloitteiset verot koskevat useimpia yrityksiä*
- *Miten oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksumenettely on muuttunut vuonna 2017 ja miten nykylainsäädäntö ohjaa yritystä*
- *Miten pienyritys voi hyödyntää Verohallinnon tarjoamia joustomahdollisuuksia oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksumenettelyssä*
- *Miten ja milloin yrityksen on reagoitava toiminnan kasvaessa ja joustorajojen ylittyessä*

Pyrin laatimaan työni niin, että siitä olisi mahdollisesti hyötyä myös liiketoimintaa aloittavalle, verotusmenettelyä tuntemattomalle lukijalle. Työssä on tarkoitus paneutua yleisimpiin verotusmenettelyn tapauksiin ja kuvata niiden oikea toimintatapa.

2.1 Teoreettinen viitekehys

Työni teoriaosassa tarkastellaan oma-aloitteista verotusta lainsäädäntöön ja oikeuskirjallisuuteen perehtyen. Verotusmenettelyn muutoksen taustaan ja tavoitteisiin tutustutaan lainvalmisteluaineiston ja Verohallinnon ohjeiden ja julkaisujen avulla. Uudistuneesta verotusmenettelystä on tässä vaiheessa kirjoitettu vasta hyvin vähän, eikä aiheesta ole vielä juurikaan oikeuskäytäntöä, perustuu muutosten tarkastelu pitkälti nimenomaan lakiin ja lainvalmisteluaineistoon. Oma-aloitteisen verotuksen osalta tarkastelu pohjautuu sekä lakiin, lainvalmisteluaineistoon, että oikeuskirjallisuuteen. Työn tärkeimmistä lähteistä mainittakoon muun muassa laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä (768/2016), veronkantolaki (769/2016), hallituksen esitys eduskunnalle verotusmenettelyn ja veronkannon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 29/2016), Verohallinnon www-sivut ja asiaa koskevat virallisohteet, sekä Sainion & Laineen julkaisu ”Arvonlisäveron ja ennakonpidätyksen ilmoittaminen ja maksaminen käytännönläheisesti” vuodelta 2017.

Oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksumenettely on perustilanteessa hyvin yksinkertainen, mutta mm. toiminnan muutostilanteissa on oltava tarkkana, jotta verovelvoitteet tulee hoidettua lain mukaisesti. Työn teoriaosassa on tarkoitus tutkia myös verotuksen valvonta- ja perintäprosesseja, sekä verotuksen oikaisumenettelyjä. Työn teoreettinen viitekehys on kuvattu kuviossa 1.

Kuvio 1. Teoreettinen viitekehys

2.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmä opinnäytetyössäni on kvalitatiivinen eli laadullinen. Kvalitatiivisessa tutkimusmenetelmässä tutkittavaa kohdetta tai asiaa pyritään tutkimaan kokonaisvaltaisesti. Laadullista tutkimusta kuvattaessa sen voidaan ajatella olevan ilmiöiden tutkimista sosiaalisessa ympäristössä ja tuloksia tarkasteltaessa on huomiotava, että ne ovat aina ehdollisia selityksiä rajoittuen tiettyihin reunaehtoihin. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on enemmän löytää tosiasioita kuin todentaa väittämiä. Laadullisessa tutkimuksessa tiedon analysointi sisältyy itse kirjoitusprosessiin ja on mukana alusta saakka ollen näin myös osana tutkimusmetodia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 152; Pitkäranta 2014, 8–9.)

Työn laadullinen tutkimus toteutetaan oikeusdogmaattisena eli lainoppiin pohjautuvana tutkimuksena. Oikeusdogmaattisessa tutkimuksessa tutkittavaa asiaa lähetystään voimassaolevien oikeuslähteiden kautta ja keskeisimpänä tavoitteena on selvittää kuinka lakia tulisi kussakin tilanteessa tulkita. Oikeusdogmatiikka on pohjimmiltaan siis oikeusjärjestyksen sääntöjen tutkimista ja sisällön tulkitsemista. (Husa, Mutanen & Pohjolainen 2008, 19–20.)

Työssä tullaan keskittymään ilmoitus- ja maksumenettelyyn nimenomaan pienten verovelvollisten näkökulmasta. Oma-aloitteisista veroista työssä käsitellään perustasolla arvonlisävero- ja työnantajasuoritukset, eli ennakonpidätys ja työnantajan sairausvakuutusmaksu ja paneudutaan syvemmin näiden ilmoitus- ja maksumenettelyyn. Työn ulkopuolelle jää muut oma-aloitteiset verot ja edellä mainituista veroistakin veron perusteiden syvällisempi tutkiminen. Työn pääpaino on siis erityisesti ilmoitus- ja maksumenettelyn tutkiminen.

3 VEROT OSANA KANSANTALOUTTA

Vero on vastikkeeton rahasuoritus yksityisestä taloudesta julkiseen talouteen, eli muun muassa valtiolle, kunnille ja kuntayhtymille. Andersson (2006, 1) laajasti viita-

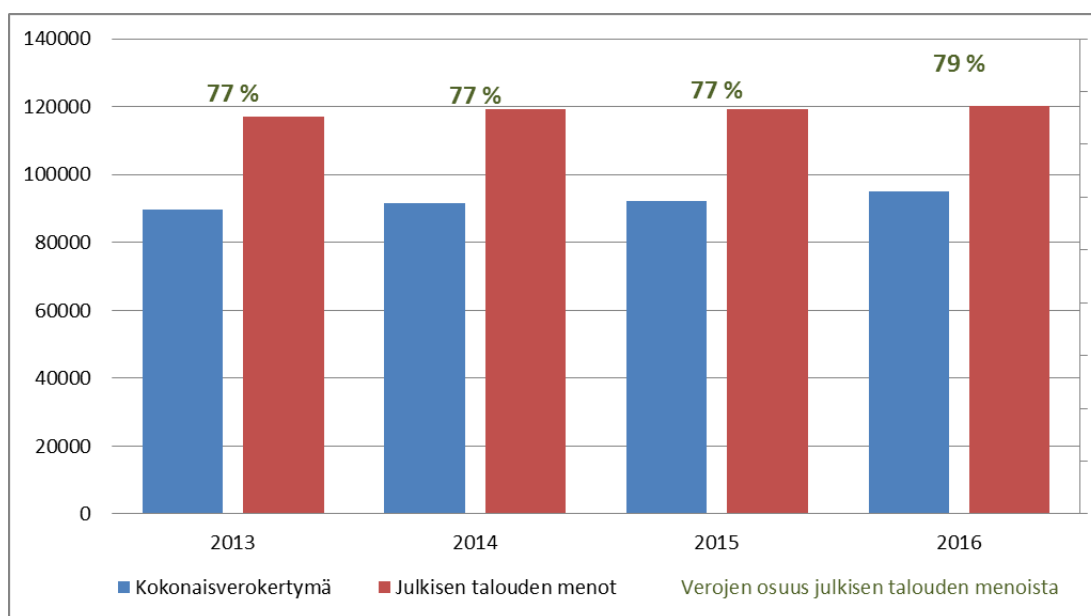
tun kuvauksen mukaisesti ”verot voidaan määritellä rahasuorituksiksi, jotka julkinen yhdyskunta sille kuuluvan vallan nojalla yksipuolisesti velvoittaa hallintoalamaisten määrätyn ryhmän suorittamaan yhdyskunnalle sen tarpeiden tyydyttämiseksi”. Verroilla katetaan julkisyhteisöjen yleisiä menoja, eivätkä näin ollen ole vastiketta saadusta palvelusta. Näin ollen esimerkiksi sairaaloiden potilasmaksuja tai satamamaksuja ei voida pitää veroina vaan maksuina saaduista palveluista. (Andersson 2006, 1; Niskakangas 2011, 15; Verohallinto 2016a, 4; Wikström, Ossa & Urpilainen 2015, 30–31, 44–45.)

Verotuksen ensisijaisena tavoitteena on kattaa julkisyhteisön kulutus eli rahantarve, tällöin puhutaan fiskaalisesta tavoitteesta. Mikäli verotuksen ainoa tavoite olisi fiskaalinen, voitaisiin sitä kutsua neutraaliksi verotukseksi, jolloin sillä ei pyritäisi ohjaamaan kuluttajien käyttäytymistä vaan verotuksen ainoa tarkoitus olisi kerätä varoja julkisen sektorin kuluihin. (Andersson 2006, 1–3; Niskakangas 2011, 53; Wikström, Ossa & Urpilainen 2015, 30, 77–78.) Sekä Wikströmin, Ossan & Urpilaisen (2015, 78) että Niskakankaan (2011, 53) tulkintojen mukaan neutraalilla verotuksella ei vaikuteta suhteelliseen hintatasoon, eikä sillä pyritä ohjaamaan yksityisen sektorin valintoja.

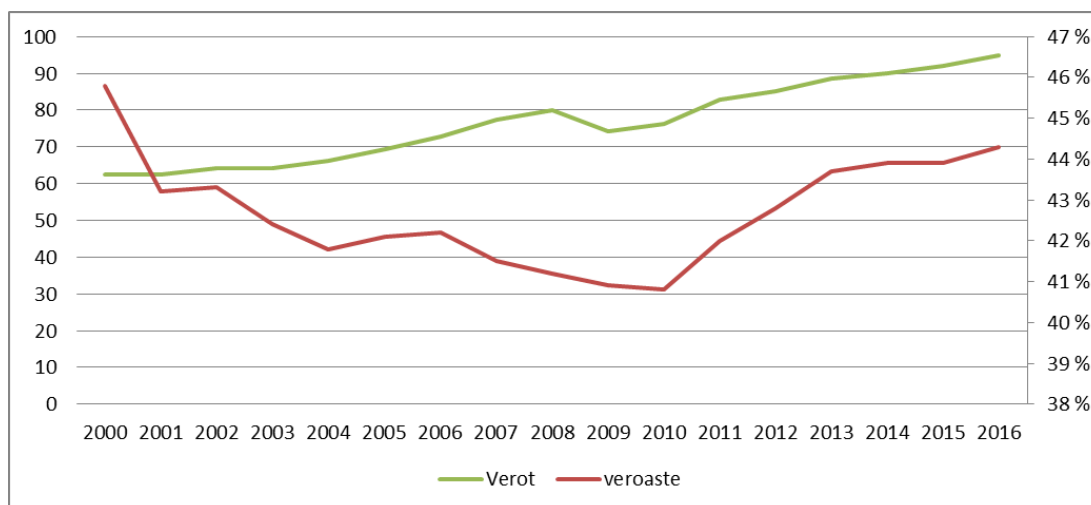
Fiskaalisten tavoitteiden lisäksi verotukselle voidaan asettaa myös ohjaavia tavoitteita, jolloin verotuksella pyritään vaikuttamaan yksityisen sektorin kulutukseen ja käyttäytymiseen. Ohjaavalla verotuksella voi olla muun muassa alue-, ympäristö-, terveys- tai suhdannepoliittisia tavoitteita. Esimerkiksi erilaiset valmisteverot kuten tupakkaverot on terveyspoliittisesti ohjaavaa verotusta, kun taas erilaiset matalasuhdanteen aikana verotukseen tehtävät kevennykset ovat puolestaan suhdannepoliittisesti ohjaavaa verotusta, pyrkien lisäämään yksityistä kulutusta ja elvyttämään taloutta. (Andersson 2006, 2; Niskakangas 2011, 25–47; Wikström, Ossa & Urpilainen 2015, 80–81.)

On kuitenkin selvää, että fiskaaliset tavoitteet ajavat ohjaavien tavoitteiden edelle, sillä kuten kuvioista 2 voidaan todeta, on verotulojen merkitys julkisen talouden rahoituslähteenä erittäin merkittävä. Viimeisen neljän vuoden aikana verotuloilla on katettu keskimäärin 77 % julkisen talouden menoista ja suunta näyttää olevan kasvava sillä vuonna 2016 verotulojen osuus menoista oli jo 79 %. Rahamääräisesti mitat-

tuna kokonaisverokertymä on ollut kasvussa läpi 2000 luvun (lukuun ottamatta vuoden 2008 notkahdusta) ja onkin kasvanut vuosien 2000 ja 2016 välillä 62,4 miljardista eurosta jo 94,9 miljardiin euroon (vuoden 2016 ennakkotieto). Vastaavasti kokonaisveroaste, eli verojen suhde bruttokansantuotteeseen on ollut vuosituhaten alussa laskusuuntainen talouden kehittyessä nopeasti, mutta kääntynyt kasvuun laskusuhdanteen johdosta. Kokonaisverokertymän ja -asteen kehitystä 2000 luvulla on kuvattu kuviossa 3. (Veronmaksajain keskusliiton www-sivut 2017; Verohallinto 2016a 6–9; Wikström, Ossa & Urpilainen 2015, 30–31.)

Kuvio 2: Verotulojen ja julkisen talouden menojen suhde, tilastot vuosilta 2013–2016 (Veronmaksajain keskusliiton www-sivut 2017; Tilastokeskuksen www-sivut 2017).

Kuvio 3: Kokonaisverokertymän ja kokonaisveroasteen kehitys 2000 luvulla (Veronmaksajain keskusliiton www-sivut 2017; Tilastokeskuksen www-sivut 2017).

Tilastokeskuksen julkaiseman julkisen talouden budjettitalouden tilaston perusteella verot ja veroluonteiset tulot kattavat n. 75 %:a valtion budjettituloista (vuosien 2015–2017 keskiarvo). Kun otetaan huomioon, että valtion budjetissa nostetut lainat katsotaan tuloksi, voidaan laskea, että verot ja veronluonteiset tulot vastaavat todellisuudessa jopa 84 %:a valtion budjetin todellisista tuloista. Verotuksen merkitys osana valtion ja muiden julkisyhteisöjen rahoitusta on siis erittäin merkittävä. Kokonaisverokertymästä kuntien osuus on n. 23 %. (Tilastokeskuksen [www-sivut 2017](#); Verohallinto 2016a, 7; Wikström, Ossa & Urpilainen 2015, 30–31.)

4 OMA-ALOITTEINEN VEROTUS

Verohallinnosta annetun lain nojalla Verohallinnon tehtävänä on toimittaa verotus. Verohallinto vastaa lisäksi verojen ja maksujen kannosta, perinnästä, tilityksestä sekä veronsaajien oikeudenvallvonnasta. (Laki Verohallinnosta 503/2010, 2 § 1 mom.) Verotusmenettelyn toimintatavat vaihtelevat kulloinkin käsiteltävän verolajin mukaan. Yleisesti ottaen kannettavat verot voidaan jakaa maksuunpantuihin veroihin ja oma-aloitteisiin veroihin. Maksuunpantuja veroja ovat sellaiset verot, joiden määrän ja maksupäivän verottaja on ilmoituksellaan määrännyt, pääsääntöisesti verovelvollisen veroilmoituksen perusteella. Oma-aloitteisiksi veroiksi kutsutaan puolestaan veroja, joissa verovelvollinen laskee itse veron määrän ja suorittaa sen laissa määrättyinä ajankohtana veronkantoviranomaiselle. Maksuunpannuista veroista esimerkkeinä voidaan mainita tulovero, perintö- ja lahjavero, sekä kiinteistövero. (Laki oma-aloitteisten verojen ilmoitus verotusmenettelystä, 1§; Myrsky & Rabinä 2015, 698–699; Verohallinnon [www-sivut 2017](#); Wikström, Ossa & Urpilainen 2015, 134–135.)

Suomessa kerättävistä verotuloista todellisuudessa jopa yli 80 % kertyy oma-aloitteisten verojen tilitysten kautta, joten oma-aloitteisella verotuksella on merkittävä rooli Suomalaisessa veronkantojärjestelmässä. Oma-aloitteisiin veroihin kuuluvat muun muassa arvonlisävero, työnantajasuoritukset, sekä varainsiirtovero. Vaikka esimerkiksi henkilöasiakkaiden tuloverot ovat maksuunpantuja veroja, kertyy valta-

osa niiden tilityksistä oma-aloitteisen verotuksen eli ennakonpidätyksen (kuuluu työnantajasuorituksiin) kautta. Vuoden 2016 tilaston mukaan lähes 95 % henkilöasiakkaiden tuloveroista kertyi ennakonpidätyksistä, joten määrättyjen ennakkoverojen, ennakon täydennysmaksujen ja maksuunpantujen jälkiverojen määrä oli vain n. 5 % kokonaiskertymästä. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 768/2016, 1 §; Myrsky & Rabinä 2015, 698–699; Verohallinnon www-sivut 2017.)

4.1 Arvonlisävero

Arvonlisävero on luonteeltaan kulutusvero, eli sitä maksetaan tavaroiden ja palveluiden kulutuksesta. Kulutusverolle ominaista on, että veron maksajan on lopulta hyödykkeen tai palvelun lopullinen kuluttaja eli yleisimmin kotitalous. Yritykset saavat vähentää liiketoimintaansa kohdistuvan arvonlisäveron osuuden, jolloin veron määrä ei kertaannu vaikka hyödykkeellä olisi useampia tuotantoportaita. Arvonlisävero maksetaan siis vaihdannan kaikissa vaiheissa, mutta yritysten vähennysoikeuden johdosta se on ei-kertaantuva, eli lopulta kuluttajan ostamassa tuotteessa vero on vain kertaalleen kulloisenkin verokannan mukaisesti. (Linnakangas & Juanto 2008, 11–13; Äärilä, Nyrhinen & Hyttinen 2015, 31–32.)

Arvonlisälain mukaisesti veroa maksetaan liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta tavarán ja palvelun myynnistä, sekä lisäksi tavarán ja palvelun omaan käyttöön ottamisesta, maahantuonnista, yhteisöhankeinnasta ja tavarán siirrosta. Liiketoimen alueellinen soveltamisala määräytyy arvonlisäverolaissa määriteltyjen myyntimaasäännösten mukaisesti ja Suomen arvonlisäverolaki tulee sovellettavaksi vain milloin liiketoimen katsotaan tapahtuneen Suomessa. Edellä mainittuun perustuen Suomen arvonlisäverolaki tulee noudatettavaksi myös niiden ulkomaisten henkilöiden ja yhteisöjen osalta, joiden liiketoimien katsotaan tapahtuvan Suomessa. Vastavasti suomalainen yritys ei maksa arvonlisäveroa silloin kun myynti tapahtuu johonkin EU:n ulkopuoliseen maahan tai kun kyseessä on veroton myynti toiseen EU-maahan (yksinkertaistettuna myynti kohdemaassa arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröityneelle ostajalle). (Arvonlisäverolaki 1501/1993, 1§; Äärilä, Nyrhinen & Hyttinen 2015, 35, 333–360.)

Maahantuonnin osalta arvonlisävero maksetaan tullausmenettelyn yhteydessä ja veron kantamisesta vastaa Tulli. Näin ollen maahantuonnin yhteydessä suoritettavaan arvonlisäveroon ei sovelleta myöhemmin käsiteltäviä ilmoitus- ja maksumenettelyjä. Mikäli maahantuotu tavara kuitenkin tulee verovelvollisen vähennyskelpoiseen käyttöön, koskevat tuotua tavaraa yleiset vähennysoikeuden periaatteet. Tällöin arvonlisäverovähennys tehdään normaalissa ilmoitusmenettelyssä, vaikka maksettava arvonlisävero on tilitetty maahantuonnin yhteydessä Tullille (Arvonlisäverolaki 9. luku, 102§, 160§; Äärilä, Nyrhinen & Hyttinen 2015, 348–357.)

Veroa on suoritettava myös silloin kun tavaraa tai palvelua otetaan yksityiseen käyttöön ja siihen kohdistuvat verot on vähennetty ostojen verona tai siihen kuuluvia veroja ei ole vielä tilitetty (valmistustoiminnassa). Tavarantoimituksesta arvonlisäveroa on suoritettava silloin kun tavara siirretään verottomasta varastoinnista tavalliseen varastoon. Verovarasto on tekninen luvanvarainen menettely. (Arvonlisäverolaki 20–26 §, 72 §; Äärilä, Nyrhinen & Hyttinen 2015, 314–330, 385–386.)

Ilmoitus- ja maksumenettelyn osalta olennaista on tiedostaa, että arvonlisävero on välillinen vero. Tällöin verollinen lopullinen maksaja (yleisimmin kuluttaja) ei todellisuudessa tilitä veroa valtiolle, vaan verosta tilittämisestä on vastuussa tavaroiden tai palvelun myyjä. Näin ollen myyjäyritys nk. tilittää veron valtiolle ostajan puolesta, ollen näin myös verosta vastuussa oleva osapuoli (pl. käännetyin verovelvollisuuden piirissä olevat liiketoimet). Lisäksi arvonlisävero on oma-aloitteinen vero. (Äärilä, Nyrhinen & Hyttinen 2015, 31–35, 54.)

Arvonlisäveron suorittamisvelvollisuutta tai vähennysoikeutta ei käsitellä tässä työssä edellä mainittua tarkemmin, työn tarkoituksena on syventyä ilmoitus- ja maksumenettelyyn. Arvonlisäveron, kuten muidenkin oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksumenettelyä käsitellään laajemmin myöhemmissä kappaleissa. Empiirisen kokemuksen perusteella on kuitenkin tässä vaiheessa todettava, että lukijan – varsinkin mikäli lukija harjoittaa arvonlisäverollista toimintaa – on hyvä muistaa ja tiedostaa arvonlisäveron olevan vain läpikulkuerä, eikä varsinaisesti yrityksen kulu. Yksi useimmin törmäämäni väärä oletamus syntyy tilanteessa jolloin yrittäjä on lopettamassa ja myy varastonsa verollisena toiselle yritykselle. Tällöin monet ovat pelästyneet, että mistä varat arvonlisäveron maksuun. Näissä tapauksissa ei ole otettu huo-

mioon sitä tosiseikkaa, että varaston arvo esitetään kirjanpidossa verottomana ja myyntitilanteessa arvoon lisätään valtiolle tilitettävä arvonlisävero (taulukko 1). Näin ollen yrittäjälle jäävä osuus on sama kuin kirjanpitoarvo (olettaen, että varaston arvo on ollut realistinen), eikä myyjän näin ollen oletettavasti tarvitse huolehtia likviditeetin riittämisestä, mikäli oma pääoma on positiivinen. Eteeni tulleet tilanteet ovat siis olleet nimenomaisesti sellaisia, joissa yrityksen taseessa vastaavana on ainoastaan vaihto-omaisuutta ja pankkisaatavia.

Taulukko 1: Esimerkkilaskelma varaston myynnistä ja veron kohdentumisesta.

Varaston arvo	10 000		
Myyntiarvo	10 000	Valtiolle tilitetään	2 400
Ostajan maksettava	12 400	Myyjälle jää	10 000
<i>Esimerkissä käytetty yleistä verokantaa 24%.</i>			

4.2 Ennakonpidätys

Ennakonperintälain (1118/1996, 1 §) mukaisesti tuloverolain mukaisesti perittävät verot pyritään keräämään jo verovuoden aikana ennakoon. Ennakkoveroina kannetaan valtionvero, kunnallisvero, kirkollisvero ja vakuutetun sairausvakuutusmaksu. Ennakkoverojen kannolla tasataan verojen perimistä, jotka muutoin tulisivat maksuun täysimääräisinä vasta verotuksen valmistumisen jälkeen. Menettelyä voidaan pitää sekä verovelvollisen, että veronsaajan edun mukaisena, sillä verovelvollisen kohdalla verorasitus kohdistuu samaan ajankohtaan kuin verotettava tulo saadaan ja vastaavasti veronsaajan näkökulmasta ennakonperinnällä varhennetaan ja varmennetaan verotulojen kertymä. (Laitinen & Peltomäki 2000, Verohallinnon [www-sivut](http://www.sivut) 2017.)

Ennakkoverot peritään joko ennakonpidätyksenä tai ennakonkantona (ennakonperintälaki 2 §). Ennakkoverojen kannon ensisijainen muoto on ennakonpidätys, joka pääsääntöisesti toimitetaan kaikista veronalaisista tuloista, mikäli säädökset tai Verohallinnon päätökset eivät muuta määrää, eikä tulo ole ennakonkannon alaista. Ennakonperintä voidaan toimittaa myös ennakonkantona, jolloin Verohallinto määrää maksettavan ennakkoveron suoraan verovelvollisen maksettavaksi. Ennakonkanto toimitte-

taan lähinnä sellaisista tuloista, joista ennakonpidätystä ei voida toimittaa tai jotka ennakonperintälain mukaisesti tai Verohallinnon päätöksellä on määrätty ennakonkannon alaiseksi. Tällaisia tuloja ovat esimerkiksi liike-, ammatti- ja vuokratulot. (Ennakonperintälaki 1–2 §, Laitinen & Peltomäki 2000, Verohallinnon [www-sivut 2017](#).)

Ennakonpidätys on erittäin merkittävä tuloverojen keräysmuoto, kuten oheisesta taulukosta 2 voidaan todeta. Vuonna 2016 Verohallinto keräsi henkilöasiakkaiden tuloveroa yhteensä 30,6 miljardia euroa, josta ennakonpidätyksinä kerättiin lähes 29 miljardia, eli 94,6 % koko kertymästä (Verohallinnon [www-sivut 2017](#)).

Taulukko 2: Henkilöasiakkaiden tuloveron nettokertymä verolajeittain vuonna 2016 (Verohallinnon [www-sivut 2017](#)).

	Kumulatiivinen milj. €	Muutos milj. €	Muutos %
Henkilöasiakkaiden tulovero	30 642	560,6	1,9
Ennakonpidätys	28 985	474,9	1,7
Osingon ennakonpidätys	704	103,5	17,2
Ennakkovero	1 476	-104,5	-6,6
Ennakon täydennysmaksu	721	92,7	14,7
Jäännösvero/ennakonpalautus	-1 244	-6,0	-0,5

4.2.1 Ennakonpidätyksen toimittamisvelvollisuus

Ennakonperintälain 9 § mukaisesti suorituksen maksajalla on velvollisuus selvittää onko maksettava tulo veronalaista ja onko siitä suoritettava ennakonpidätys. Pääsäännön mukaan veronalaisesta tulosta on aina suoritettava ennakonpidätys, mikäli kyseessä ei ole ennakon kannon alainen suoritus, jolloin ennakonpidätysvelvollisuutta ei ole, edellyttäen että suorituksen saaja on rekisteröity ennakonperintärekisteriin. Yleisimmin ennakonpidätysvelvollisuus muodostuu yksityishenkilölle palkkana maksetusta suorituksesta, mutta ennakonpidätysvelvollisuus syntyy myös maksetessa esimerkiksi osinkoja, käyttö- ja työkorvauksia. Lisäksi on huomioitava että velvollisuus suorittaa ennakonpidätys saattaa muodostua myös yritykselle tai vaikka yleishyödylliselle yhdistykselle maksetusta suorituksesta, vaikka kyseessä ei olisi-kaan yhdistyksen elinkeinotuloksi laskettava suoritus. (Ennakonperintälaki 9 §; Lai-

tinen & Peltomäki 2000; Peltomäki 2015, 3; Wikström, Ossa & Urpilainen 2015, 136.)

Palkkana pidetään ennakonperintälain 13 § mukaisesti sekä kaikenlaatuista työ- tai virkasuhteessa saatavaa palkkaa, palkkiota, etuutta ja korvausta lukuun ottamatta kuitenkaan työntekijälle työstä välittömästi johtuvien kustannusten korvauksia, joista palkansaaja on esittänyt työnantajalle luotettavan selvityksen. Lisäksi ennakonperintälain mukaisesti palkkana pidetään kokouspalkkiota, henkilökohtaista luento- ja esitelmäpalkkiota, hallintoelimen jäsenyydestä saatua palkkiota, toimitusjohtajan palkkiota, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehen nostamaa palkkaa sekä luottamustoimesta saatua korvausta. Ennakonperintälain 14 § mukaisesti työnantaja, eli se jonka lukuun tehdystä työstä palkka maksetaan, on vastuussa ennakonpidätyksen toimittamisesta ja sen tilittämisestä Verohallinnolle. (Ennakonperintälaki 13–15 §; Kaari 2016, 9–10; Laitinen & Peltomäki 2000.) Jo tässä vaiheessa on kuitenkin hyvä tiedostaa, että työnantajan sairausvakuutusmaksun perusteena oleva palkan määritelmä eroaa joiltain osin ennakonperintälain palkan määritelmästä. Näin ollen, vaikka suoritus luettaisiin ennakonperintälain mukaisesti palkaksi ja siitä olisi suoritettava ennakonpidätys, ei siitä välttämättä tule suoritettavaksi työnantajan sairausvakuutusmaksua. Tästä kuitenkin lisää myöhemmin.

Palkan lisäksi ennakonpidätys on suoritettava työ- ja käyttökorvauksista, mikäli suorituksen saajaa ei ole merkitty ennakonperintärekisteriin (ennakonperintälaki 25 §). Lähtökohtaisesti työkorvauksena pidetään työstä, tehtävästä tai palveluksesta muuna kuin palkkana maksettavaa korvausta. Palkan ja työkorvauksen välisestä rajanvedosta lisää seuraavassa kappaleessa. Käyttökorvausta voidaan maksaa tekijänoikeuden tai teollisoikeuden (kuten patentin tai mallioikeuden) käytöstä. Työ- ja käyttökorvauksesta ennakonpidätys suoritetaan vain, mikäli saaja ei ole ennakonperintärekisterissä, kun taas palkasta ennakonpidätys on suoritettava pääsääntöisesti aina. (Peltomäki 2015, 43–44; Verohallinnon [www-sivut](#) 2017.)

Kotitaloudet on vapautettu ennakonpidätysvelvollisuudesta silloin kun samalle saajalle maksettavat suoritukset eivät ylitä 1500 euroa kalenterivuodessa, eikä suoritus liity maksajan elinkeino- tai muuhun tulonhankkimistoimintaan (ennakonperintälaki 9 § 3 mom; ennakonperintäasetus 1124/1996, 13 §). Lisäksi alle 20 euron suuruiset

satunnaiset suoritukset on vapautettu ennakonpidätysvelvollisuudesta (ennakonperintäasetus, 14 §). Muun muassa osinkojen, osuuskunnan ylijäämien, puun myyntitulojen, ja korkojen ennakonpidätyksiä ei käsitellä tässä opinnäytetyössä.

4.2.2 Ennakonkanto ja ennakoperintärekisteröinti suorituksen maksajan näkökulmasta

Kun maksetaan korvausta tehdystä työstä, on olennaisinta ratkaista, onko työ tehty työ- tai virkasuhteessa vai toimeksiantosuhteessa. Tällä on vaikutusta paitsi työnantajan sairausvakuutusmaksuvelvollisuuteen, myös siihen onko työstä suoritettava ennakonpidätys vaikka työn suorittaja olisi ennakonperintärekisteröity. Kuten jo aiemmin todettiin, työ- ja käyttökorvauksesta ennakonpidätys suoritetaan vain, mikäli korvauksen saaja ei ole ennakonperintärekisterissä, kun taas palkasta ennakon pidätys on suoritettava, vaikka korvauksen saaja olisi ennakonperintärekisterissä. (Ennakonperintälaki 25 §; Kaari 2016, 9.) Ennakonperintärekisteröinti on voimassa kerrallaan enintään vuoden, joten toistuvasti samalle saajalle maksettavia ennakonkannon alaisia työkorvauksia maksavan on syytä merkitä muistiin aina tarkistuspäivä ja rekisteröinnin kulloinenkin voimassaoloaika.

Verohallinnon www-sivujen mukaan maksajan kannattaisi tarkistaa jokaisella maksukerralla ennakonperintärekisteröinnin voimassaolo, mutta samassa yhteydessä kuitenkin todetaan, että maksaja voi luottaa rekisterissä tarkistushetkellä olleeseen tietoon ja voimassaoloaikaan, vaikka maksun saaja poistettaisiin rekisteristä ennen ilmoitettua tarkistuspäivää. Rekisteristä voidaan poistaa tietyin edellytyksin, kuten maksu- tai muiden viiveiden johdosta jo ennen tarkistuspäivää. Verohallinnon ohjeiden mukaan tällaisessa tilanteessa suorituksen maksajalle ei kuitenkaan koituisi seuraamuksia laiminlyödyistä tarkistusvelvollisuudesta, mikäli hän on tarkastanut rekisteröinnin ennen rekisteristä poistamista. (Verohallinnon www-sivut 2017.)

Rajanveto palkan ja työkorvauksen välillä on toisinaan niin monitulkintainen, että Verohallinto on julkaissut aiheesta erillisen ohjeen ”Palkka ja työkorvaus verotuksessa”, ohjeen tuorein versio on päivitetty 16.1.2017 (Verohallinto 2017a). Lisäksi työsuhteen tunnusmerkistön tulkintaerimielisyyksistä on useita hallinto- ja korkeimman

hallinto-oikeuden ratkaisuja, joten voidaan todeta, että rajanveto ei läheskään aina ole yksiselitteistä.

Harkittaessa palkan ja työkorvauksen välistä rajanvetoa kyse on Verohallinnon mukaan aina kokonaisharkinnasta sen suhteen täyttyvätkö työsuhteen tunnusmerkit vai onko kyseessä toimeksiantosuhde. Ohjeessa kuitenkin todetaan, että verotuskäytännön ja korkeimman hallinto-oikeuden uusimpien ratkaisujen myötä yksittäiset toimeksiannot voidaan yhä useammin maksaa työkorvauksina, eikä työsuhteen katsota syntyneen. Olennaista on muun muassa kenen lukuun työtä tehdään ja kenellä on työn johto- ja valvontaoikeus vai onko työ itsenäistä. Sopimuksen sisältö ja työn tosiasiallinen luonne lopulta ratkaisee sen tehdäänkö työtä työ- vai toimeksiantosuhteessa. (Kaari 2016, 11–12; Verohallinto 2017a.)

4.3 Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Suomessa vakituisesti asuva henkilö on sairausvakuutuslain (1224/2004) piirissä. Sairausvakuutuslaista korvataan paitsi tarpeellisen sairaudenhoidon aiheuttamia kustannuksia, myös lyhytaikaisen työkyvyttömyyden ja raskauden ja lapsenhoidon aiheuttamia ansionmenetyksiä (Arajärvi 2011, 114, sairausvakuutuslaki 1–2 §). Sairausvakuutus on siis osa kansallista sosiaaliturvaa ja sillä pyritään turvaamaan kansalaisten yhdenvertaisuutta. Sairausvakuutus rahoitetaan sekä valtion rahoitusosuudella, että vakuutetun ja tämän työnantajan maksamilla vakuutusmaksuilla (sairausvakuutuslaki 18. luku).

Työnantajan maksamasta sairausvakuutusmaksusta on säädetty lailla laki työnantajan sairausvakuutusmaksusta (771/2016). Aiemmin työnantajan maksamasta maksusta on käytetty nimitystä työnantajan sosiaaliturvamaksu, joka on kattanut sekä työnantajan sairausvakuutusmaksun, että työnantajan kansaneläkemaksun. Työnantajan kansaneläkemaksusta on kuitenkin luovuttu vuonna 2010, joten edellä mainitun lainmuutoksen jälkeen työnantajan sosiaaliturvamaksu on todellisuudessa sisältänyt vain työnantajan sairausvakuutusmaksua. Tästä johtuen säädettiin uusi laki ja maksun nimitys muutettiin vastaamaan maksun sisältöä samalla kun verotusmenettelyä ja veronkannon lainsäädäntöä uudistettiin vuoden 2017 alussa. (HE 29/2016, 76.)

Työnantajan sairausvakuutusmaksulain perusteella työnantaja on velvoitettu maksamaan työnantajan sairausvakuutusmaksua palkkatulon perusteella sellaisista 16–67 vuotiaista työntekijöistä, jotka ovat sairausvakuutuslain mukaan Suomessa vakuutettuja (laki työnantajan sairausvakuutusmaksusta, 4§). Sairausvakuutusmaksun perusteena olevat palkat on säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksulain 5 §:ssä. Pääsäännön mukaan sairausvakuutusmaksua maksetaan pidätyksen alaisista palkoista. On kuitenkin huomioitava, että pidätyksenalaiset ja sairausvakuutusmaksulain alaiset palkat poikkeavat osin toisistaan. Palkkana ei pidetä, eikä näin ollen työnantajan sairausvakuutusmaksua makseta sairausvakuutuslain (1224/2004) 11:2.4 § mukaisista eristä. Työnantajan sairausvakuutusmaksulain ulkopuolelle jäävät näin ollen muun muassa veronalaisetkin henkilökuntaedut, työsuhdeoptiot, työ- tai virkasuhteeseen perustumattomat henkilökohtaiset luento- ja esitelmäpalkkiot, kokouspalkkiot ja hallintoelimen jäsenyyteen perustuvat palkkiot, työ- tai virkasuhteen päättämisestä maksettava korvaus tai vahingonkorvaus. (Laitinen & Peltomäki 2000; laki työnantajan sairausvakuutusmaksulaista 5–11 §.)

4.4 Muut oma-aloitteiset verot

Edellä mainittujen lisäksi oma-aloitteisia veroja ovat myös apteekkien oikaistuun verottomaan liikevaihtoon perustuva **apteekkivero** (aiemmin apteekkimaksu) (apteekkiverolaki 770/2016, 5 §; Verohallinto 2017b), arpajaisten toimeenpanijan maksettava arpajaisten tuottoon tai voittojen arvoon perustuva **arpajaisvero** (arpajaisverolaki 552/1992, 3–4 §), omaisuuden ja toiminnan vakuuttamisesta saatavien tulojen perusteella maksettava **vakuutusmaksuvero** (laki eräistä vakuutusmaksuista suorittavasta verosta 664/1966, 1–2 §).

Myös **lähdevero** on oma-aloitteinen vero. Lähdeveroa maksetaan rajoitetusti verovelvollisille maksetuista palkoista, työkorvauksista, koroista, osingoista ja rojalteista. Näiden lisäksi yleisesti verovelvollisille maksettavista korkotuloista maksetaan lähdeveroa. Ennakonpidätyksen ja lähdeverotuksen olennainen ero on siinä, että lähdevero on lopullinen vero, kun taas ennakonpidätys on nimensä mukaisesti vain ennakkoon kannettu vero, jonka määrä tasataan lopullisessa verotuksessa. Rajoitetusti ve-

rovelvollisella tarkoitetaan yleensä tilapäisesti maassa asuvaa (Suomessa alle 6 kk) henkilöä, joka on kyseisessä maassa ansaituista tuloista rajoitetusti verovelvollinen. Yleisesti verovelvollinen puolestaan on asuinvaltiossaan veroverollinen kaikista saamistaan tuloista. Kaksoisverotuksen välttämiseksi asuinvaltion velvollisuus on poistaa kaksinkertainen verotus kunkin maan lainsäädännön mukaisesti. (Kaari 2016, 35–36; Verohallinnon www-sivut 2017; Wikström, Ossa & Urpilainen 2015, 302–305.)

Kaikkien kappaleessa 4.4 mainittujen muiden oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksumenettelyn säädökset on rajattu tämän opinnäytetyön ulkopuolelle.

5 OMA-ALOITTEISTEN VEROJEN VEROTUSMENETTELY

Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä astui voimaan 1. päivänä tammi-kuuta 2017, samalla päivämäärällä kumottiin verotililaki (604/2009), jossa aiemmin säädettiin oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksumenettelystä. Hallituksen esityksen (29/2016) pohjalta myös useisiin muihin oma-aloitteisia veroja koskeviin lakeihin tehtiin teknisluonteisia uudistuksia, jotta ne vastaavat oma-aloitteisen verotuksen uudistunutta verotusmenettelyä.

5.1 Verojen ilmoitusmenettely

Oma-aloitteiset verot ilmoitetaan (ja maksetaan) verokausittain. Verokausi on lähtökohtaisesti kalenterikuukausi. Eräiden alkutuotantoa (eli pääsääntöisesti maa-, metsä-, puutarha- tai kalataloutta) tai poronhoitoa harjoittavien luonnollisten henkilöiden, kuolinpesien tai yhtymien sekä eräiden taiteilijoiden verokausi on kalenterivuosi tai porotaloudessa poronhoitovuosi (laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 11 §; Sainio & Laine 2017, 8–11). Arvonlisäverovelvollinen tai säännöllisesti palkkoja maksava voi hakemuksesta valita verokaudeksi myös pidemmän ajan, mikäli tietyt raja-arvot eivät ylity. Oikeudesta pidennettyyn verokauteen käsitellään tarkemmin kappaleessa 7.

Verovelvollisen on oma-aloitteisesti annettava ilmoitus kultakin verokaudelta. Verokauden ollessa kuukausi on työnantajasuoritusten veroilmoitus annettava viimeistään verokautta seuraavan kuukauden yleisenä eräpäivänä ja arvonlisäveron osalta viimeistään verokautta seuraavan toisen kalenterikuukauden yleisenä eräpäivänä. Verokauden ollessa neljänneskalenterivuosi (eli kolmen kuukauden jakso) on ilmoitus annettava viimeistään verokautta seuraavan toisen kalenterikuukauden yleisenä eräpäivänä. Verokauden ollessa kalenterivuosi tulee arvonlisäveron veroilmoitus antaa viimeistään seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä. Yleisellä eräpäivällä tarkoitetaan voimassa olevan lainsäädännön mukaan kalenterikuukauden 12. päivää. Mikäli yleinen eräpäivä ei ole pankkipäivä, siirtyy yleinen eräpäivä seuraavaksi pankkipäiväksi. Veroilmoituksen antamisajankohdan määrittelyssä viitataan sähköisten ilmoitusten osalta lakiin laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003, 10 §) ja paperisten ilmoitusten osalta hallintolakiin (434/2003, 18 §). Lähelläkohtaisesti ilmoituksen on oltava perillä Verohallinnossa viimeistään yleisenä eräpäivänä. Taulukossa 3 on esitetty esimerkkejä eripituisten verokausien ilmoitus- ja maksupäivistä. (HE 29/2016, 131; laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 2 §, 16–18 §; Sainio & Laine 2017, 29).

Taulukko 3: Esimerkkejä eripituisten verokausien ilmoitus- ja maksupäivistä.

<i>Verokauden pituus</i>	<i>Oma-aloitteinen vero</i>	<i>Verokausi (esim.)</i>	<i>Ilmoitus annettava & maksu suoritettava viimeistään</i>
kuukausi	Ennakonpidätys & Sairausvakuutusmaksu	<i>tammikuu</i>	12.2.
	Arvonlisävero	<i>tammikuu</i>	12.3.
neljännesvuosi	Ennakonpidätys & Sairausvakuutusmaksu	<i>tammi-maaliskuu</i>	12.5.
	Arvonlisävero	<i>tammi-maaliskuu</i>	12.5.
kalenterivuosi	Arvonlisävero	<i>tammi-joulukuu</i>	28.2. (seur.vuosi)

Uuden lain myötä veroilmoitus oma-aloitteisista veroista on annettava ensisijaisesti sähköisesti. Veroilmoitus voidaan antaa joko Verohallinnon tarjoamien OmaVero- tai Ilmoitin.fi-palveluiden kautta tai sähköisesti tiettyjen taloushallinto-ohjelmien tai Tyvi-operaattoreiden kautta. Tietojen lähettäminen Ilmoitin.fi-palvelun ja Tyvi-

operaattoreiden kautta edellyttää, että ilmoittajan taloushallinto-ohjelma pystyy muodostamaan Verohallinnon tietuekuvauksen mukaisen ilmoitustiedoston. (Sainio & Laine 2017, 33–34; Verohallinnon www-sivut 2017.)

Poikkeustapauksessa, erityisestä syystä johtuen veroilmoitus voidaan antaa myös käyttäen Verohallinnon tarjoamaa paperilomaketta (laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 18 §). Lainvalmisteluaineiston ja Verohallinnon ohjeiden mukaisesti erityisenä syynä pidetään tilanteita, joissa ei kohtuudella voida edellyttää sähköisen ilmoituksen antamista. Tällaisia tilanteita voi syntyä esimerkiksi silloin kun luonnollisella henkilöllä, kuolinpesällä, satunnaisella työnantajalla tai ulkomaalaisella ei ole mahdollisuutta antaa veroilmoitusta sähköisesti. Myös teknisen esteen johdosta ilmoittaminen paperilla on mahdollista. Paperisena annettavasta veroilmoituksesta ei anoa erikseen lupaa tai siitä ei tarvitse antaa ennakkoilmoitusta Verohallinnolle. Tarvittaessa Verohallinto tiedustele syytä verovalvonnan yhteydessä. (HE 29/2016, 131; Sainio & Laine 2017, 34–35.)

Veroilmoituksen antamista paperisena ei ole kuitenkaan sanktioitu mitenkään vaikka verovelvollisella ei olisikaan mitään erityistä syytä paperi-ilmoituksen käyttämiselle. Näin ollen tulkinnanvaraiseksi ja mahdollisesti hallinto-oikeuden myöhemmin päätettäväksi jää, voiko Verohallinto myöhemmin jättää huomioimatta paperisena, ilman hyväksyttävää syytä, annetut oma-aloitteisten verojen veroilmoitukset? Tätä ei ilmeisesti ole kuitenkaan pidetty Verohallinnossa tai lakia valmisteltaessa erityisenä huolenaiheena, koska asiasta ei ole sen paremmin Verohallinnon ohjeistuksissa kuin lainvalmisteluaineistossakaan tarkempaa mainintaa.

5.1.1 Ilmoituksen sisältö

Veroilmoitus oma-aloitteisista veroista sisältää verovelvollisen perustietojen lisäksi verokauden ja verovuoden jolta ilmoitus annetaan, sekä verolajikohtaiset tiedot. Ilmoitusta täytettäessä ilmoittajan on tiedettävä minkä pituinen verovelvollisen verokausi on. Voimassa oleva verokauden pituus nimittäin määrittelee sen miten Verohallinnon järjestelmä käsittelee annetun ilmoituksen. Verokauden ollessa kuukausi, verokaudeksi merkitään sen kuukauden numero, jolta ilmoitus annetaan (1–12), ve-

rokauden ollessa puolestaan neljänneskalenterivuosi verokaudeksi merkitään se neljännesvuosi, jolta ilmoitus annetaan (esim. huhti–kesäkuu = 2) ja ilmoituskauden ollessa kalenterivuosi, verokausi jätetään tyhjäksi. Näin ollen, mikäli esimerkiksi ilmoittaja olettaa verokauden olevan kalenterikuukausi, vaikka se todellisuudessa on neljänneskalenterivuosi, maaliskuulle tarkoitettu ilmoitus (verokausi 3) kirjautuu verohallinnon järjestelmässä touko-syyskuun verokaudelle. Ilmoittajan on oltava tarkkana myös sen suhteen, että arvonlisäveron ja työnantajasuoritusten verokaudet eivät välttämättä ole yhteneväiset. (Sainio & Laine 2017, 29–36; Verohallinnon www-sivut 2017.)

Arvonlisäveron osalta ilmoitus sisältää suoritettavat verot verokannoittain, verokauden vähennettävän veron, alarajahuojennuksen määrän erittelyineen, muihin EU-maihin / maista kohdistuviin liiketoimiin liittyvät verot erittelyineen, sekä käännetyin verovelvollisuuden alaisten liiketoimien verot erittelyineen ja 0-verokannan alaisen myynnin liikevaihdon. Työnantajasuorituksista veroilmoituksella ilmoitetaan ennakonpidätyksen alaiset, lähdeveron alaiset ja työnantajan sairausvakuutusmaksun alaiset palkat ja näistä maksettava ennakonpidätys, lähdevero ja sairausvakuutusmaksu. Koska ennakonpidätyksen alaiset palkat ja sairausvakuutusmaksun alaiset palkat saattavat poiketa toisistaan, on molempien maksuperusteena olevat tiedot annettava, vaikka ne olisivatkin samansuuruiset. (Sainio & Laine 2017, 36–45; Verohallinnon www-sivut 2017.)

Liitteenä 1 on esitetty mallilomake oma-aloitteisten verojen ilmoittamisesta silloin kun käytetään paperilomaketta. Myös ilmoitettaessa OmaVero-palvelun kautta, ilmoituksen kentät on nimetty samoin kuin paperisessa ilmoituksessa. Mikäli tiedot ilmoitetaan sähköisessä muodossa, on Verohallinnossa saatavissa erillinen tietuekuvaus ilmoitusliikenteen rakenteesta, tällöin ilmoitettavat tiedot annetaan nk. tunnus:tieto-pareina (Verohallinto 2017c, 5). Sekä arvonlisäveron, että työnantajasuoritusten tiedot voidaan ilmoittaa samalla veroilmoituksella. OmaVero-palvelu on kuitenkin rakennettu niin, että sen kautta ilmoitettaessa kyseiset ilmoitukset annetaan erillisinä.

Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin tai säännölliseksi työnantajaksi rekisteröityneen ilmoittautuneen verovelvollisen on annettava veroilmoitus oma-aloitteisista veroista

silloinkin kun toiminta on keskeytynyt tai muusta syystä johtuen ilmoitettavaa tietoa ei ole verokaudelta. Tällöin kyseessä on niin kutsuttu nollailmoitus, eli ei-toimintaa ilmoitus. Nollailmoituksen voi antaa enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. (Sainio & Laine 2017, 46–47; Verohallinnon [www-sivut](#) 2017.) Muun kuin nollailmoituksen verovelvollinen voi antaa aikaisintaan verokauden aikana, työnantajasuoritusten ilmoituksen kuitenkin aikaisintaan verokautta edeltävän verokauden aikana. Esimerkiksi kuukausittain ilmoittava voi antaa maaliskuun arvonlisäveroilmoituksen aikaisintaan 1.3. ja työnantajasuoritusten ilmoituksen aikaisintaan 1.2. (Verohallinnon [www-sivut](#) 2017.)

Verovelvollinen voi antaa kultakin verokaudelta ja kultakin verolajilta vain yhden veroilmoituksen, viimeisin annettu veroilmoitus korvaa aina aiemmin lähetetyn (tästä enemmän kappaleessa 5.1.2). Verovelvollinen voi siis huoletta antaa esimerkiksi arvonlisäveron ja työnantajasuoritusten tiedot omilla ilmoituksillaan samaltakin kaudelta, mutta esimerkiksi kahta erillistä arvonlisäveroilmoitusta ei ole mahdollista antaa samalle henkilö- tai y-tunnukselle, vaan jälkimmäinen korvaa aiemmin ilmoitetun. Työnantajan, jolla on useampia toimipisteitä tai toimintoja on mahdollista rekisteröidä Verohallintoon tilityspisteitä, näin eri tilityspisteet voivat antaa itsenäisesti työnantajasuoritusten veroilmoituksen, ilman että se korvaisi toisen tilityspisteen antaman ilmoituksen. Tilityspistetunnusta ei ole mahdollista käyttää muiden omaaloitteisten verojen ilmoittamiseen, eikä tilityspisteelle muodostu erillistä omaaloitteisten verojen tiliä, vaan maksut suoritetaan päätilittäjän omaaloitteisten verojen viitteellä. (Sainio & Laine 2017, 27; Verohallinnon [www-sivut](#) 2017.)

5.1.2 Ilmoittaminen veroverollisuuden muuttuessa kesken vuoden/tilikauden

Vuosi-ilmoitusmenettelyssä olevan arvonlisäverovelvollisen on huomioitava, että mikäli toiminta lopetetaan kesken kalenterivuoden, katsotaan verokauden päättyvän lopettamispäivään. Näin ollen veroilmoitus kuluneelta kalenterivuodelta on annettava lopettamiskuukautta seuraavan toisen kuukauden yleisenä eräpäivänä, paitsi jos toiminta päättyy joulukuussa, jolloin määräpäivä on helmikuun viimeinen päivä kuten normaalistikin vuosi-ilmoitusmenettelyn mukaan. (Sainio & Laine 2017, 32.)

Arvonlisäverolain mukaan yritys ei ole verovelvollinen mikäli sen tilikauden liikevaihto ei ylitä 10.000 euroa. Tarvittaessa yli 12 kuukauden pituisen tilikauden liikevaihto oikaistaan vastaamaan 12 kuukauden liikevaihtoa. Vähäistä liiketoimintaa harjoittavan yrityksen on kuitenkin huomioitava, että mikäli tilikauden liikevaihto ylittää edellä mainitun 10.000 euron rajan, merkitään yritys takautuvasti tilikauden tai toiminnan aloittamispäivästä lukien arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Näin ollen toiminnan ylittäessä raja-arvon on yritys velvollinen ilmoittamaan ja suorittamaan arvonlisäverot viivästysseuraamuksineen kaikilta verokausilta. Vähäistä liiketoimintaa harjoittava voi hakemuksestaan rekisteröityä arvonlisäverollisten rekisteriin myös silloin kun toiminta jää alle vähäisen liiketoiminnan raja-arvon. (Sainio & Laine 2017, 48–49; Äärilä, Nyrhinen & Hyttinen 2015, 56–59.)

Koska pienyrittäjällä on mahdollisuus arvonlisäveron alarajahuojennukseen, on useissa tapauksissa niin kutsutusti turvallisinta ja jopa kannattavaakin ilmoittautua arvonlisäverovelvolliseksi. Kun yritys ilmoittautuu vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi, mutta arvioi tilikauden liikevaihdon jäävän alle 30.000 euron, voi Verohallinnolta anoa arvonlisäveron verokaudeksi kalenterivuotta. Näin ollen mahdollinen alarajahuojennus huomioidaan suoraan kalenterivuodelta annettavassa oma-aloitteisten verojen veroilmoituksessa ja mikäli liikevaihto jää alle 10.000 euron, on alarajahuojennuksen määrä koko tilikaudelta tilitettävä vero (Äärilä, Nyrhinen & Hyttinen 2015, 59).

Mikäli vähäistä liiketoimintaa harjoittavan yrityksen asiakkaina on yksinomaan arvonlisäverovelvollisia yrityksiä, on myös huomioitava että myyjäyrityksen rekisteröidyttä vapaaehtoisesti arvonlisäverovelvolliseksi on tämän laskuttamat myynnit ostajalle vähennyskelpoisia siitäkkin huolimatta että myyjäyritys saisi arvonlisäverojen osuuden aikanaan alarajahuojennuksena takaisin. Näin ollen myyjäyrityksellä on mahdollisuus kasvattaa tuottojaan ilman, että tällä olisi kustannusvaikutusta ostajayritykseen. Taulukossa 4 on esimerkkilaskelma tällaisesta tilanteesta, jossa arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymisellä yritys voi laskuttaa ostajalta enemmän ilman että ostajan kustannukset kasvavat ja näin ollen myyjäyrityksen voitto kasvaa mahdollistaen esimerkiksi toiminnan kehittämisen ja laajentamisen, kuten alarajahuojennuksen tavoitteenakin on ollut (HE 135/2003, 4). Nähdäkseni edellä mainittu vero-

suunnittelu on lain hengen mukainen, eikä näin ollen täytä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain 10 § tai arvonlisäverolain 181 § veronkierron tunnusmerkistöä.

Taulukko 4: Esimerkkilaskelma alarajahuojennukseen oikeutetun yrityksen tuloksesta verrattuna arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymättömään yritykseen.

Esimerkki 1, myyjäyritys ei verovelvollinen			Esimerkki 2, myyjäyritys on verovelvollinen		
				sis.alv.24%	veroton (alv. os.)
Myynnit	5 000		Myynnit	6 200	5 000
Ostot	2 480		Ostot	2 480	2 000
			Alarajahuojennus		720
Voitto	2 520		Voitto	3 720	
<i>Ostajan kulut</i>			<i>Ostajan kulut</i>		
Ostot verottomana	5 000		Ostot sis. alv.	6 200	5 000
			<i>Ostajan kuluksi jää vain 5000 eur, kuten edellisessäkin</i>		

5.1.3 Ilmoituksen korjaaminen

Verovelvollisen on korjattava havaitsemansa ilmoitusvirhe oma-aloitteisesti antamalla kyseiseltä verokaudelta oikaisuilmoitus eli korvaava veroilmoitus. Korvaavan veroilmoituksen tulee sisältää kaikki kyseisen verolajin (esimerkiksi arvonlisäveron) ilmoitustiedot oikean suuruusina. (Sainio & Laine 2017, 54; Verohallinto 2016b, 1§.) Näin ollen, vaikka korjattavaa olisi vain esimerkiksi arvonlisäveroilmoituksen kohdassa **verokauden vähennettävä vero**, on ilmoitus annettava arvonlisäveron osalta täydellisin tiedoin. Mikäli arvonlisäveron kanssa yhtä aikaa on ilmoitettu esimerkiksi työnantajasuoritusten tietoja, ei näitä tietoja tarvitse antaa uudelleen, mikäli niissä ei ole korjattavaa (eri verolaji). Uudelleen lähetetty veroilmoitus korvaa siis alkuperäisen veroilmoituksen, eikä sen tietoja huomioida verotuksessa. (Sainio & Laine 2017, 54; Verohallinto 2016b, 1§.)

Oma-aloitteisten verojen virheet on korjattava kolmen vuoden kuluessa. Määräaika alkaa sitä kalenterivuotta tai tilikautta seuraavan kalenterivuoden alusta, jolle kuuluvalle verokaudelle alkuperäinen vero olisi pitänyt ilmoittaa ja maksaa. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 4 §, 25.4 §.) Jos esimerkiksi verovelvollisen tilikausi on kalenterivuosi ja verokausi on kuukausi, tulee helmikuun 2016 oma-

aloitteiset verot korjattava viimeistään 31.12.2020. Pääsäännön mukaisesti korvaava veroilmoitus on annettava sille verokaudelle, jolle virhe on kohdistunut. Mikäli korvaavalla ilmoituksella korjataan sekä ilmoitetun veron määrää, että veron perustetta, on molemmat korjaukset kohdistettava samalle verokaudelle. (Verohallinto 2016b, 1§.) Mikäli korvaava veroilmoitus annetaan myöhemmin kuin 45 päivää alkuperäisen määräpäivän jälkeen ja korjauksen seurauksena maksettava veron määrä kasvaa, määrää Verohallinto aiemmin ilmoittamattomalle määrälle 2 % suuruisen myöhästymismaksun, kuitenkin enintään 15.000 euroa kultakin verolajilta (Sainio & Laine 2017, 54; laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 36.2 §).

Vuoden 2017 alussa oma-aloitteisten verojen korjausmenettelyä kevennettiin vähäisten virheiden osalta. Taloudellisesti vähäiseksi virheeksi katsotaan virhe, jossa liikaa ilmoitetun tai ilmoittamatta jääneen veron määrä on enintään 500 euroa (Verohallinto 2016b, 3§). Tällainen taloudellisesti vähäinen virhe voidaan korjata viimeistään virheen havaitsemiskuukautta seuraavana yleisenä eräpäivänä annettavalla veroilmoituksella (Verohallinto 2016b, 3§). Mikäli verovelvollinen huomaa esimerkiksi toukokuussa 2017 alle 500 euron suuruisen virheen tammikuun 2017 maksettavan arvonlisäveron määrässä, hän voi korjata sen kesäkuun 12. päivänä annettavalla veroilmoituksella ja virheen vaikutuksen huomioon saman kuukauden maksussa. Näin ollen vähäistä virhettä ei tarvitse kohdentaa sille verokaudelle, jota vero koskee. Vähäisten virheiden korjauksista Verohallinto ei määrää myöhästymismaksua. (Sainio & Laine 2017, 55–62; Verohallinto 2016b, 2§.)

Vähäinen virhe on korjattava viivytyksettä heti seuraavalle veroilmoitukselle vaikka muuta ilmoitettavaa ei olisi. Vähäisen virheen korjauksessa on kuitenkin huomioitava, että virheen korjaamisesta ei saa, arvonlisäveroa lukuun ottamatta, seurata negatiivista veroa. Näin ollen esimerkiksi ennakonpidätystä ei voida korjata, mikäli kyseiselle kuukaudelle ei ole muutoin ilmoitettavaa ennakonpidätystä. Tällöin korjauksen voi tarvittaessa jakaa myös useammalle kuukaudelle, mikäli korjauksesta muutoin aiheutuisi negatiivista veroa. (Sainio & Laine 2017, 55–62; Verohallinto 2016b, 2§.)

Esimerkki: Kuukausimenettelyssä oleva yritys huomaa toukokuussa ilmoittaneensa ennakonpidätystä maaliskuulta 300 euroa liikaa (ilmoitettu 12.4.).

Huhtikuulta ilmoitettavat ennakonpidätykset eivät kuitenkaan ole kuin 200 euroa, joten 12.5. annettavalla ilmoituksella yritys ilmoittaa ennakonpidätyksen määräksi 0 euroa ja ”sisään” jää odottamaan vielä 100 euroa vähennettäväksi tulevilta kausilta.

Vähäisestä virheestä ei tarvitse tehdä erillistä selvitystä Verohallinnolle, eikä sen syytä tarvitse ilmoittaa. Verovelvollisen on kuitenkin huomioitava, että mikäli virhe huomataan vasta kalenterivuoden päättymisen jälkeen, on kevennettyäkin korjaustapaa käytettäessä korjattava myös sen vuoden työnantajansuoritusten vuosi-ilmoitusta, jolle virhe on kohdistunut. Tämä siksi, että ennakonpidätystiedot vaikuttavat myös henkilöverotuksen toimittamiseen. Vähäisen virheen korjausmenettelyä ei voida soveltaa verokausille, jotka ovat päättyneet ennen 1.1.2017. (Sainio & Laine 2017, 59–62.)

Verovelvollinen voi halutessaan kohdistaa vähäisenkin virheen sille verokaudelle, jolle se todellisuudessa kuuluisi. On kuitenkin huomioitava, että tästä saattaa seurata myöhästymismaksu. Veron määrään vaikuttamattomia virheitä, kuten tavaroiden ja palveluiden EU-myynnit tai verottomat rakentamispalvelun ja romun myynnit, ei voida kuitenkaan korjata käyttäen vähäisen virheen kevennettyä menettelyä, vaan näiden korjaukset on tehtävä antamalla korvaavaa ilmoitus alkuperäiselle verokaudelle. Myös korjaukset, joissa muutetaan verolajia, on aina kohdennettava verokaudelle jolle virhe on kohdistunut. Näin tulee toimia siis esimerkiksi tapauksissa, joissa pidätetty lähdevero on ilmoitettu ennakonpidätyksenä. Vähäisenä virheenä tehtyihin korjauksiin sovelletaan samaa 3 vuoden määräaika kuin muihinkin veron oikaisuihin (Sainio & Laine 2017, 59–62; Verohallinnon [www-sivut](#) 2017.)

5.1.4 Ilmoituksen myöhästyminen

Arvonlisäverovelvollisen ja työnantajarekisteriin merkityn on annettava veroilmoitus jokaiselta verokaudelta. Mikäli verovelvollinen jättää antamatta veroilmoituksen tai ilmoittaa veron ilmiselvästi liian pienenä, kehottaa Verohallinto ilmoituksen antamiseen. Mikäli verovelvollinen ei kehotuksesta huolimatta anna ilmoitusta annettuun määräpäivään mennessä, määrätään maksettava vero arvioimalla. Arvioimalla mää-

rättävä vero kerrotaan verovelvolliselle lähetetyssä kehotuksessa. Ilmoittamatta jätetystä veroilmoituksesta voidaan määrätä myös veronkorotus. Mikäli verovelvollinen antaa myöhemmin Verohallinnon luotettavana pitämän veroilmoituksen, poistetaan aiemmin määrätty arvioverotus ja veronkorotus. Tällöin annettua ilmoitusta käsitellään kuten muitakin myöhästyneitä ilmoituksia. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 43 §; Sainio & Laine 2017, 51–52.)

Mikäli veroilmoitus annetaan tai sitä korjataan verokauden yleisen eräpäivän jälkeen, määrätään jokaiselle ilmoitetulle verolajille erikseen myöhästymismaksua. Työnantajasuoritukset (ennakonpidätys, työnantajan sairausvakuutusmaksu ja lähdeverot) katsotaan yhdeksi verolajiksi. Myöhästymismaksun suuruus on ensimmäisten 45 päivän ajalta 3 euroa päivältä. Mikäli ilmoitus annetaan vasta yli 45 päivää myöhässä, lisätään myöhästymismaksuun 2 prosenttia ilmoituksella ilmoitettavan veron määrästä. Veron määrän perusteella määrättävä myöhästymismaksu voi olla enintään 15.000 euroa. Näin ollen verokauden verolajikohtainen myöhästymismaksu voi olla enintään 15.135 euroa (3 euroa x 45 päivää + 15.000 euroa). Myöhästymispäivät lasketaan yleistä eräpäivää seuraavasta päivästä alkaen ilmoituspäivään saakka, ilmoituksen antamispäivä mukaan lukien. Myöhästymispäivät lasketaan kalenteripäiviltä. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 35–36 §; Sainio & Laine 2017, 85–89.)

Esimerkki A: Verovelvollinen ilmoittaa maksettavaa arvonlisäveroa ja antaa oma-aloitteisten verojen veroilmoituksen vasta kuun 22. päivä, kun yleinen eräpäivä olisi ollut 12. päivä. Ilmoitus myöhästyy siis 10 päivää ja maksettava myöhästymismaksu on 30 euroa.

Esimerkki B: Verovelvollinen ilmoittaa sekä maksettavaa arvonlisäveroa, että työnantajasuorituksia ja antaa oma-aloitteisten verojen veroilmoituksen vasta kuun 22. päivä, kun yleinen eräpäivä olisi ollut 12. päivä. Ilmoitus myöhästyy siis 10 päivää ja maksettava myöhästymismaksu määrätään molemmilta verolajeilta erikseen. Myöhästymismaksu on siis yhteensä 60 euroa.

Esimerkki C: Verovelvollinen ilmoittaa maksettavaa arvonlisäveroa ja antaa oma-aloitteisten verojen veroilmoituksen 60 päivää myöhässä. Maksettavan arvonlisäveron määrä on 500 euroa. Myöhästymismaksun määrä on yhteensä

145 euroa, eli 3 euroa päivältä 45 päivän ajan + 2 % maksettavan veron määrästä.

Myöhästymismaksu määrätään myöhässä annetuista veroilmoituksista, vaikka niiden perusteella ei tulisi maksettavaksi veroa. Näin ollen esimerkiksi arvonlisäveron palautukseen oikeuttavasta veroilmoituksesta määrätään myöhästymismaksu, mikäli se on annettu yleisen eräpäivän jälkeen. Samoin toimitaan myöhässä annettujen ei-toimintaa ilmoitusten suhteen. Myöhästymismaksun lisäksi maksettavalle verolle lasketaan viivästyskorko yleisestä eräpäivästä maksupäivään. Myöhässä annettu ilmoitus ei siis siirrä viivästyskoron laskennan aloituspäivää. (Sainio & Laine 2017, 87–89.)

Veroilmoituksen korjaamiseen liittyy niin kutsuttu 45 päivän mittainen vapaa korjausaika, jonka aikana tehdyistä korjauksista ei määrätä myöhästymismaksua. Mikäli veron määrään vaikuttavia korjauksia tehdään mainitun 45 päivän jälkeen, määrätään korjauksille myöhästymismaksuna 2 % myöhässä ilmoitetun maksettavan veron määrästä. Myöhästymismaksu määrätään siis oikaisuilmoituksella ilmoitetun ja aiemmin ilmoitetun veron määrän erotusta. Mikäli oikaisun seurauksena maksettava veron määrä laskee, ei korjausilmoituksesta peritä myöhästymismaksua. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 36 §; Sainio & Laine 2017, 89–90.)

Esimerkki: Verovelvollinen on aiemmin ilmoittanut suoritettavan arvonlisäveron määrän olevan 500 euroa. Yli 45 päivän kuluttua annetulla oikaisuilmoituksella verovelvollinen kuitenkin ilmoittaa todellisen suoritettavan arvonlisäveron olevankin 1500 euroa. Verovelvolliselle määrätään myöhästymismaksuna 20 euroa $((1500-500) \cdot 2 \%)$. Mikäli korjausilmoitus olisi annettu 45 päivän sisällä alkuperäisestä ilmoituksesta, ei myöhästymismaksua oikaisuilmoituksesta olisi määrätty ollenkaan.

5.2 Verojen maksumenettely

Oma-aloitteiset verot erääntyvät maksettavaksi samassa aikataulussa kuin ne on ilmoitettavakin (ks. kappale 5.1 ja taulukko 3). Verohallinto ei lähetä veroista erillistä

tilisiirto- tai maksulomaketta vaan verot maksetaan käyttäen oma-aloitteisten verojen viitenumeroa, jonka verovelvollinen saa joko OmaVero -palvelusta tai Verohallinnon asiakaspalvelusta. Vaikka maksu kirjautuu Verohallinnon järjestelmiin ja OmaVero palveluun 1–2 pankkipäivän viiveellä, katsotaan maksu suoritetuksi sinä päivänä jonka pankki on kirjannut maksupäiväksi. Mikäli verovelvollisella on maksamattomia veroja, tulostuu veroyhteenvedolle asiakasviite, jota käyttäen suoritukset kohdistetaan yhteenvedossa ilmoitetuille veroille vanhimmasta uusimpaan. Asiakasviitettä käyttäen suoritus voidaan kohdentaa oma-aloitteisten verojen lisäksi myös maksamattomiin perintö- ja lahjaveroihin (ja tulevaisuudessa todennäköisesti myös muihin veroihin). (Sainio & Laine 2017, 71–73; Verohallinnon www-sivut 2017.)

Mikäli oma-aloitteiset verot maksetaan myöhemmin kuin eräpäivänä, on verovelvollisen suoritettava oma-aloitteisesti myös viivästyskorkoa. Viivästyskoron määrästä säädetään lain laki veronlisäyksestä ja viivekorosta (1556/1995) 4–5 §:ssä. Verovelvoitteiden viivästyskorko määräytyy samoin kuin yleinen viivästyskorko, eli se on Suomen Pankin vahvistama viitekorko lisättynä 7 prosenttiyksiköllä. Viivästyskorko vahvistetaan aina kalenterivuodeksi kerrallaan ja viitekorkona käytetään kyseistä vuotta edeltävän puolivuotiskauden viitekorkoa. Tällä hetkellä viivästyskoron määrä on siis 7 % (viitekoron ollessa 0,0 %). (Laki veronlisäyksestä ja viivekorosta 4 §, Verohallinto 2016c.)

Maksettaessa oma-aloitteisia veroja, maksaja ei voi lähtökohtaisesti valita miten maksu kohdennetaan eri verolajeille, vaan siitä on laissa erilliset säädökset. Veronkantolain (769/2016) 9 §:ssä säädetään oma-aloitteisten verojen käyttö- ja suoritusjärjestyksestä. Veron viivästyskorot kuitataan ennen suoritusten kohdistamista varsinaiselle verolle. Veronkantolain mukaisesti maksut kohdistetaan veroihin ensisijaisesti vanhenemispäivän mukaisessa järjestyksessä. Mikäli veroilla on sama vanhenemispäivä, tapahtuu kohdistus eräpäivän mukaisessa järjestyksessä vanhimmasta uusimpaan. Mikäli veroilla on sekä sama vanhenemispäivä että eräpäivä, määräytyy kohdistaminen veronkantolain 9 § 2 momentin mukaisesti järjestyksessä ennakonpidätykset, työnantajan sairausvakuutusmaksu, arvonlisävero, vakuutusmaksuvero, lähdevero, arpajaisvero ja apteekkivero. Mikäli samana päivänä on suoritettavana sekä edellä mainittuja veroja, veronkorotuksia ja myöhästymismaksuja, kohdennetaan suoritus myöhästymismaksuille sen jälkeen kun verot ja niitä koskevat veronko-

rotukset on suoritettu. (Sainio & Laine 2017, 74–75; Veronkantolaki 9§; Verohallinto 2016d.) Verohallinto voi poiketa edellä mainitusta suoritusjärjestyksestä verovelvollisen perustellun pyynnön perusteella (Veronkantolaki 9.3 §).

Maksamattomien verojen keräämiseksi Verohallinnolla huomauttaa erääntyneestä saatavasta ensisijaisesti maksukehotuksella. Vasta maksukehotuksessa annetun määräajan jälkeen Verohallinto voi ryhtyä muihin perintätoimiin kuten ulosottoperintään tai konkurssimenettelyyn. Verohallinto voi harkintansa mukaan myöntää verovelvolliselle maksujärjestelyn muiden perintätoimien sijaan. Lähtökohtaisesti Verohallinnon on kuitenkin selvitettävä ennen perintätoimiin ryhtymistä verovelvollisen maksukykyä ja tarkoituksen mukaisinta perintäkeinoa. Verohallinto voi siis jättää perintätoimet myös suorittamatta, jos sen näkemyksen mukaan perintä ei tuota tulosta tai tulos jäisi joka tapauksessa vähäiseksi. (Sainio & Laine 2017, 80–84; Veronkantolaki 44–46 §.) Veron erääntymisen jälkeen Verohallinto voi käyttää myös muista verolajeista palautettavaksi määrättyä suoritusta oma-aloitteisten verojen maksuun (Veronkantolaki 37§).

Verovelvolliselle saattaa muodostua myös oikeus palautukseen. Palautus voi muodostua esimerkiksi negatiivisesta arvonlisäverosta (ostojen vähennettävä arvonlisävero on suurempi kuin myynneistä suoritettava arvonlisävero) tai muutoksenhaun perusteella. Lähtökohtaisesti Verohallinto maksaa palautuksen heti käsittelyn jälkeen verovelvollisen Verohallinnon asiakasrekisteriin ilmoittamalle pankkitilille (esimerkki A). Mikäli verovelvollisella on muita erääntyneitä veroja tai maksuja Verohallinnolle, kohdistetaan palautus kuitenkin suoritukseksi näille saataville. Palautuksen voi estää myös vireillä oleva ulosotto. Halutessaan verovelvollinen voi valita OmaVero -palvelussa poikkeavan palautusajan ja -rajan. Tällöin verovelvollisen mahdollinen palautus tai liिकासuoritus jää Verohallinnolle odottamaan tulevia maksuvelvoitteita. Asiakas voi myös valita, että palautus maksetaan vasta ilmoituspäivää seuraavan yleisen eräpäivän jälkeen, kun palautus normaalitilanteessa maksetaan heti käsittelyn jälkeen (Sainio & Laine 2017, 76–80; Verohallinnon www-sivut 2017; veronkantolaki 10 §).

Esimerkki A: Verovelvollinen on valinnut OmaVero-palvelussa, että mahdolliset palautukset maksetaan heti käsittelyn jälkeen. Asiakkaan verokausi on kuu-

kausi ja hän antaa 2.6. ilmoituksen huhtikuun negatiivisesta arvonlisäverosta ja toukokuun työnantajasuorituksista. Asiakas saa negatiivisen arvonlisäveron palautuksena heti käsittelyn jälkeen, eikä sitä käytetä kyseisenä kuukautena erääntyvien työnantajasuoritusten maksuun. Verovelvollisen on maksettava kyseiset työnantajasuoritukset erikseen.

Esimerkki B: Mikäli edellisessä esimerkissä mainittu verovelvollinen olisi valinnut palautusajankohdaksi ”palautus ilmoituspäivää seuraavan yleisen eräpäivän jälkeen”, olisi hänen negatiivinen arvonlisävero käytetty ensisijaisesti erääntyneiden työnantajasuoritusten maksuun ja vasta tämän jälkeen mahdollisesti palautettava rahamäärä olisi maksettu verovelvolliselle. Maksu olisi tapahtunut siis aikaisintaan 12.6. jälkeen, kun Verohallinto olisi ensin tarkastanut, ettei palautukselle ole muita esteitä (muita erääntyneitä veroja tai esimerkiksi ulosottoa).

Verohallinto maksaa hyvityskorkoa sekä palautukseen oikeuttavalle arvonlisäverolle, että verovelvollisen maksamille ennakko- ja liिकासuorituksille. Hyvityskorko on aiemminkin käsitelty viitekorko (ks. tämän luvun 2 kappale) vähennettynä 2 prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 %. Vuonna 2017 hyvityskorko on 0,5 %. Verovelvollisen suoritukselle maksetaan hyvityskorkoa maksupäivästä seuraavasta päivästä siihen päivään kun se käytetään veron suoritukseksi (eli yleiseen eräpäivään) tai palautetaan asiakkaalle. Palautukseen oikeuttavalle arvonlisäverolle puolestaan maksetaan hyvityskorkoa verokauden yleistä eräpäivää seuraavasta päivästä lukien siihen asti kunnes se käytetään muiden verojen suoritukseksi tai palautetaan. (Verohallinnon www-sivut 2017, Veronkantolaki 12–13 §.) Hyvityskorkoa ei siis kerry tilanteessa jossa palautukseen oikeuttava arvonlisävero käytetään kyisen arvonlisäveron verokauden yleisenä eräpäivänä erääntyvien työnantajasuoritusten maksuun.

Lähtökohtaisesti Verohallinnon tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan vähentää turhaa maksuliikennettä asiakkaan ja Verohallinnon välillä, joten on tarkoituksenmukaista – myös veronkannon turvaamiseksi – käyttää mahdollisia palautuksia ensisijaisesti avoimien verojen maksuun. Uudistuneen veronkantolain tavoitteena on ollut paitsi korkean automaatioasteen säilyttäminen, myös mahdollisimman joustava ja sujuva eri verolajien välinen palautusten ja saatavien yhdistäminen. Palautusta ei

voida kuitenkaan käyttää esimerkiksi tilanteissa joissa velka on jo vanhentunut tai mikäli velan täytäntöönpano on kielletty tai keskeytetty. Myöskään erehdyksessä suoritettua veroa ei voida käyttää saatavan suoritukseksi. (HE 29/2016, 101–102; Sainio & Laine 2017, 77; veronkantolaki 39 §.)

Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain 71 § mukaisesti verovelvollisen on maksettava vero ja mahdolliset viivästysseuraamukset muutoksenhausta huolimatta. Mikäli päätöstä myöhemmin muutetaan, palautetaan maksetut suoritukset korkoineen. Verohallinto voi päätöksellään jättää perintäkulut ja viivästysseuraamukset perimättä, mikäli veron määräämistä edeltänyt tilanne on ollut tulkinnanvarainen tai epäselvä ja seuraamuksien katsottaisiin olevan kohtuuttomia (laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 6 §). Edellä mainittua on sovellettu muun muassa tilanteeseen, jossa osa yleishyödyllisen yhdistyksen varainhankinnasta katsottiin yhdistyksen elinkeinotoiminnaksi ja näin ollen toiminnan laajuus huomioiden syntyi velvollisuus myös arvonalisäveron suorittamiseksi. Koska tapaus oli tulkinnanvarainen, poisti Verohallinto korko- ja viivästysseuraamukset arvonalisäveron osalta neuvotteluiden jälkeen. Myöhemmin hallinto-oikeus myös kumosi Verohallinnon päätöksen ja toiminta katsottiin yhdistyksen verovapaaksi elinkeinotoiminnaksi. Näin ollen toiminta ei ollut myöskään arvonalisäverolain 4 § perusteella arvonalisäveron alaista. Vaikka edellä mainittu esimerkki on ajallisesti tapahtunut ennen nykyisen lain voimaan astumista, mahdollistaisi uuden lain säännökset vastaavan toimintatavan.

5.3 OmaVero-palvelu

Verohallinto otti käyttöön uuden asiointipalvelun OmaVeron tammikuussa 2017. Aiemmin oma-aloitteisten verojen asiointipalvelu oli nimeltään verotili-palvelu. Tästä luovuttiin uuden asiointipalvelun käyttöönoton yhteydessä. OmaVero-palvelun on tarkoitus koota kaikki Verohallinnon palvelut yhteen vuosien 2017–2019 aikana. Tällä hetkellä OmaVerossa voi oma-aloitteisten verojen ilmoittamisen ja maksun, lisäksi antaa lahjaveroilmoituksen ja hoitaa tähän liittyvän maksun, vastata verotusta koskeviin selvityspyyntöihin, nähdä verotuspäätöksiä (vain osa verotuspäätöksistä), ilmoittaa tilinumeron Verohallinnolle, sekä tietysti selailla aiemmin ilmoitettuja ja maksettuja oma-aloitteisia veroja. Laissa ja lainvalmisteluaineistossa OmaVero-

palvelusta puhutaan yleisesti nimellä sähköinen asiointipalvelu. (HE 29/2016, 100; Sainio & Laine 2017, 105–106; Verohallinnon www-sivut 2017.) Verohallinnon tavoitteena on vuoteen 2020 mennessä pystyä tarjoamaan 100 % sähköistä palvelua, eli tarkoitus on, että sekä henkilö- että yritysasiakkaat pystyisivät hoitamaan kaiken viestiliikenteen Verohallintoon ja Verohallinnosta OmaVero-palvelun kautta.

Veronkantalain 15 § mukaisesti mm. oma-aloitteisten verojen maksukehotus ja yhteenvedon tiedot voidaan antaa myös pelkästään sähköisesti, mikäli verovelvollinen ei ole erikseen pyytänyt niiden toimittamista postitse. Hallituksen esityksen (237/2016) perusteella tehtävät lainmuutokset lisäävät sähköisten palveluiden käyttötavoitteita edelleen selvästi. Kyseisen esityksen pohjalta voimaanastuva Veronkantalain 14 § laajentaa säännöksen koskemaan kaikkia uudessa kantomenettelyssä olevia verolajeja, eli myös muun muassa valtionveroa ja kunnallisveroa. (HE 237/2016, 69–70; Veronkantolaki 14–15 §.)

5.4 Muutoksenhaku

Lähtökohtaisesti verotus, sekä verotuksen oikaisu tapahtuu verovelvollisen tekemän veroilmoituksen perusteella. Verohallinto voi kuitenkin, varattuaan verovelvolliselle tilaisuuden tulla kuulluksi, määrätä vero tai oikaisu sekä verovelvollisen hyväksi että vahingoksi. Lisäksi Verohallinto määrää päätöksellään veronkorotuksista, myöhästymismaksuista ja laiminlyöntimaksuista. Edellä mainituista päätöksistä verovelvollisella on oikeus saada muutoksenhakukelpoinen päätös. Päätös on perusteltava, paitsi milloin se on ilmeisen tarpeetonta. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 7 §, 52–55 §.)

Oma-aloitteisten verojen veronkannon uudistuksen yhteydessä prosesseja yhtenäistettiin vastaamaan muiden verojen muutoksenhakuprosesseja. Aiemmin esimerkiksi arvonlisäverosta valitettiin suoraan Helsingin hallinto-oikeuteen, kun yleisesti ensisijainen muutoksenhakuelin on verotuksen oikaisulautakunta. Nykyisin voimassa olevan verotusmenettelyn mukaisesti Verohallinnon päätökseen haetaan oikaisua ensisijaisesti oikaisulautakunnalta ja vasta tämän jälkeen hallinto-oikeudelta ja viimeisimpänä korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Muutoksenhausta huolimatta maksettavaksi

määrätty vero on suoritettava Verohallinnolle, mikäli veron täytäntöönpanoa ei ole kielletty tai sitä ei ole keskeytetty. (HE 29/2016, 69–70; laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 58–67 §; Sainio & Laine 2017, 128–134.)

6 VEROTUSMENETTELYN MUUTOKSET 2017 ALKAEN

Vuoden 2017 alusta voimaanastuneen verotusmenettelyn uudistuksen myötä oma-aloitteisten verojen ilmoitus- ja maksumenettely uudistui sekä terminologialtaan, että toiminnaltaan useilla osa-alueilla. Uudistuksen tavoitteena oli kuitenkin virtaviivaistaa ja yksinkertaistaa verotusmenettelyä ja näin ollen helpottaa verovelvollisen ja Verohallinnon työtä. Pitkällä tähtäimellä uskon, että näin myös tulee tapahtumaan.

Uudistuksen myötä vuodesta 2011 lähtien käytössä ollut Verotili-palvelu korvattiin OmaVero-palvelulla, jonka kautta verovelvolliset pystyvät ilmoittamaan ja maksamaan oma-aloitteisia verojaan, sekä seuraamaan näiden tilannetta. Kun aiemmin oma-aloitteiset verot ilmoitettiin *ilmoitus- ja maksukausilta kausiveroilmoituksella*, ilmoitetaan ne nykyisin **verokausittain veroilmoituksella oma-aloitteisista veroista**. *Verotiliotteen* korvasi kuukausittainen **yhteenveto maksuista ja palautuksista**. (Verohallinnon [www](http://www.vero.fi)-sivut 2017.)

Uudistuksen yhteydessä oma-aloitteisten verojen veroilmoituksen korjaustapa muuttui merkittävästi aiemmin voimassa olleesta. Vanhan verotililain aikaan kausiveroilmoitukset korjattiin antamalla korjaavalla ilmoituksella ainoastaan muutoksen määrät. Mikäli vaikka 24 % tilitettävää arvonlisäveroa oli ilmoitettu tilitettäväksi 200 euroa liikaa, ilmoitettiin korjausilmoituksella ainoastaan -200 euroa 24 % veron määrässä. Verohallinnon järjestelmissä kaikki annetut ilmoitukset laskettiin yhteen. (Jokinen, Klemola & Takalo 2015, 323–324.)

Uudessa toimintamallissa saman verolajin (arvonlisävero, työnantajasuoritukset) uusi veroilmoitus **korvaa** aina aikaisemman ilmoituksen, eli korjaavalla ilmoituksella on oikeat tiedot annettava aina kokonaisuudessaan, eikä veroilmoituksia enää yhdistetä.

(Sainio & Laine 2017, 54–55.) Tämä on osaltaan askel aikaan ennen verotiliä, jolloin arvonlisäveron ja työnantajasuoritusten valvontailmoitukset kyseiseltä kaudelta korvasivat aina aiemmin ilmoitetun. Uusi menettelytapa vaatii varmasti totuttelua, mutta uuden menettelyn myötä ei ainakaan tarvitse miettiä tuleeko jokin korjaustieto antaa plus vai miinusmerkkisenä, kuten saattoi olla kausiveroilmoitusten korjaamisen yhteydessä.

Oma-aloitteisten verojen ilmoitustietojen korjaamista myös helpotettiin huomattavasti uudistuksen yhteydessä silloin, kun kyseessä on taloudellisesti vähäinen virhe. Nämä alle 500 euron virheet eivät todellakaan ole merkittäviä verotuksellisesta näkökulmasta ja niiden raskas korjausmenettely on aiheuttanut ainoastaan ylimääräistä työtä ja ylimääräisiä kuluja mm. myöhästymismaksujen muodossa. Kevennetyn korjausmenettelyn avulla taloudellisesti vähäiset virheet voidaan korjata verokaudelle jolloin ne huomattiin, eikä korjausta tarvitse enää kohdentaa alkuperäiselle verokaudelle, vaikka virhe olisikin ollut veronsaajan vahingoksi (eli veroa olisi ilmoitettu liian vähän). Menettelyllä verovelvollinen saa käytännössä siis anteeksi vähäiset lasku- tai ilmoitusvirheet, kun maksettavaksi ei enää tule veroilmoituksen korjaamisesta aiheutuvia myöhästymismaksuja.

Myös toistuva, mutta vähäinen virhe voidaan korjata uudessa menettelyssä huomattavasti aikaisempaa kevyemmin. Esimerkiksi työntekijän ilmoittamatta jäänyt puhelinetu voidaan kevennetyssä menettelyssä ilmoittaa sille kuukaudelle kun virhe huomattiin, edellyttäen että virheen yhteenlaskettu verovaikutus on enintään 500 euroa. Aikaisemmassa menettelyssä useammalta kuukaudelta huomattu virhe olisi pitänyt oikaista kuukausikohtaisesti. (Sainio & Laine 2017, 61.) Myöskään erillistä arvonlisäveron palautushakemusta ei enää tarvita, mikäli virhe huomataan vasta tilikauden päättymisen jälkeen, vaan korjaava ilmoitus annetaan kuten mikä tahansa muukin korjaava ilmoitus. Aikaisemmin tilikauden päättymisen jälkeen huomattu liikamaksu arvonlisäverojen kohdalla tuli anoa palautushakemuksella takaisin Verohallinnolta (Sainio & Laine 2017, 54–55.)

Myöhästymismaksujen osalta verotusmenettelyn muutokset yhdenmukaistivat huomattavasti sanktioita. Aikaisemmin voimassa olleen lain mukaisesti myöhästymismaksut laskettiin 15 % vuosittaista korkokantaa käyttäen jokaiselle verolajille erik-

seen (työnantajasuorituksista myös ennakonpidätyksille ja sotulle laskettiin pääsääntöisesti erilliset myöhästymismaksut). Vanhan menettelyn mukaisesti myös korjausilmoituksille laskettiin automaattisesti muutosta vastaava myöhästymismaksu jos korjaava ilmoitus annettiin päivänkin viimeisen ilmoituspäivän jälkeen. (Jokinen, Klemola & Takalo 2015, 324–325.)

Uudistunut menettely rankaisee suhteellisesti enemmän sellaisia myöhästymisiä joissa maksettavan veron määrä on alle 7.300 euroa. Toisaalta päiväkohtainen myöhästymismaksu lienee perusteltu, sillä ei vanhan lain mukainen 5 euron vähimmäismaksu kuulosta vielä edes sanktiolta. Vähimmäismaksu siis määrättiin kullekin verolajille, mikäli prosenttiperusteinen myöhästymismaksu olisi ollut alle tämän. Hyvää puolestaan uudistuneessa menettelyssä on ehdottomasti mahdollisuus paitsi vähäisten virheiden korjaamiseen myös oikeus ”maksuttomaan” ilmoituksen korjaamiseen ensimmäisten 45 päivän ajan. Koska ihmisten tekemässä työssä virheet ovat mahdollisia, on vähintäänkin kohtuullista että aivan pienimmistä, oma-aloitteisesti korjatuista, virheistä ei turhaan sanktioida. (Jokinen, Klemola & Takalo 2015, 324–325; Sainio & Laine 2017, 85–89.)

Sähköinen ilmoittaminen tuli pakolliseksi vuoden 2017 alusta. Aiemmin verovelvollinen sai vapaasti valita ilmoittiko oma-aloitteiset verot paperilomakkeella viimeistään kuun 7. päivään mennessä vai sähköisesti viimeistään kuun 12. päivään mennessä. Uudistuksen jälkeen paperinen ilmoitusmenettely on sallittua vain, mikäli se teknisen esteen tai muun hyväksyttävän syyn vuoksi on perusteltua. Verohallinto tiedustelee tarvittaessa syytä verovalvonnan yhteydessä. (Jokinen, Klemola & Takalo 2015, 307; Sainio & Laine 2017, 29–35.)

Yhtenä uudistuksen tavoitteena oli pienentää pienten verovelvollisten hallinnollista taakkaa ja tehostaa Verohallinnon toimintaa (HE 29/2016, 1). Tähän tavoitteeseen on vastattu laajentamalla pienyritysten mahdollisuutta pidennettyihin verokausiin. Pidennetyistä verokausista tarkemmin seuraavassa kappaleessa, mutta tässä vaiheessa todettakoon, että pidennettyjen verokausien liikevaihtorajat nousivat kalenterivuosi-
menettelyssä 25.000 eurosta 30.000 euroon ja neljännesvuosimenettelyssä 50.000 eurosta 100.000 euroon. Muutosten on arvioitu mahdollistavan verokauden pidentämisen jopa 73.000 verovelvolliselle. Myös ilmoituskausien valinnan sitovuuteen tuli

kevennyksiä, josta myös myöhemmin lisää. (HE 29/2016, 111–112; Jokinen, Klemola & Takalo 2015, 307; Sainio & Laine 2017, 10–11.)

Pienyrityksille säädettiin myös mahdollisuus tilittää arvonlisävero maksuperusteisesti vuoden 2017 alusta lukien. Tämä mahdollisuus on yrityksillä, joiden tilikauden liikevaihto on enintään 500.000 euroa. Käyttäessään maksuperusteista arvonlisäveron tilitystä yritys kohdistaa myynnin arvonlisäveron sille kuukaudelle kun se saa maksun myynnistä ja vastaavasti vähentää arvonlisäveron sinä kuukautena kun se todellisuudessa maksaa ostamansa vähennysoikeuden alaisen hyödykkeen tai palvelun. Normaalimenettelyssä tilitykset kohdistetaan niille kuukausille kun tavara on myyty tai hyödyke hankittu (yksinkertaistettuna). (Verohallinnon www-sivut 2017.) Maksuperusteinen arvonlisävero on niin laaja aihealue, että sitä ei tämän enempää käsitellä tässä opinnäytetyössä.

7 PIDENNETTY VEROKAUSI

Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain mukaisesti oma-aloitteisten verojen verokausi on lähtökohtaisesti kalenterikuukausi (laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 11.1 §). Koska jokainen verovelvollisen ilmoitus- ja maksutapahtuma syö Verohallinnon valvontaresursseja, ei kaikkein pienimpien verovelvollisten kuukausittainen ilmoitus- ja maksumenettely ole fiskaalisesti arvioiden tehokasta ja järkevää. Näin ollen pienille verovelvollisille on annettu mahdollisuus hakeutua pidennettyihin verokausiin silloin kun kalenterivuoden liikevaihto jää alle asetettujen rajojen. Veronkantolakien uudistuksen yhteydessä näitä rajoja entisestään nostettiin ja näin valinnanvapaus laajennettiin koskemaan myös niitä arvonlisäverovelvollisia, joiden liikevaihto on yli 50.000 euroa, mutta alle 100.000 euroa. Hallituksen esityksen mukaan uudistuksella mahdollistettiin noin 9.000 uuden verovelvollisen hakeutuminen kuukausimenettelystä pidennettyyn verokauteen. (HE 29/2016, 62–63, 112.)

Valinnaista verokautta ei voida soveltaa apteekkiveron, arpajaisveron tai vakuutusmaksuveron osalta (HE 29/2016, 127). Harvoin, jos koskaan, edellä mainittuja veroja

suorittavat ovat niin pieniä verovelvollisia, että niiden osalta pidennettyjen verokausien liikevaihtorajat muutoinkaan alittuisivat.

7.1 Mahdollisuus pidennettyyn verokauteen

Verovelvollisen oikeutta hakeutua pidennettyyn verokauteen säädetään oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain 12 §:ssä. Säädöksen nojalla oikeus pidennettyyn verokauteen määritellään kirjanpitolain (1336/1997) 4:1 § määritelmän mukaisen kalenterivuoden liikevaihdon tai sitä vastaavan tuoton perusteella. Näin ollen esimerkiksi sillä ei ole merkitystä, onko osa liikevaihdosta arvonnäverosta vapaata. Työnantajasuorituksista on lisäksi huomioitava, että niiden osalta pidennettyyn verokauteen voi siirtyä vain työnantajarekisteriin merkitty verovelvollinen. Satunnaisen työnantajan verokausi työnantajasuoritusten osalta on siis aina kalenterikuukausi. Uudistuksen myötä arvonnäveron ja työnantajasuoritusten verokaudet voivat poiketa toisistaan, toisin kuin aiemmin jolloin ne olivat automaattisesti yhteneväiset. (HE 29/2016, 78, 127; laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 12§.)

7.1.1 Kalenterivuosisimenettely

Arvonnäverovelvollisella, jonka kalenterivuoden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ei ylitä 30.000 euroa on mahdollisuus hakeutua niin kutsuttuun vuosimenettelyyn. Tällöin verovelvollisen verokausi arvonnäveron osalta on kalenterivuosi ja verokauden yleinen eräpäivä on verokautta seuraavan vuoden helmikuun viimeinen päivä. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 12.2 §, 17.3§.)

Työnantajasuoritusten osalta edellä mainitun kokoinen verovelvollinen voi hakeutua neljännesvuosisimenettelyyn edellyttäen että se on rekisteröitynyt säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi (laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 12.1 §). Kalenterivuosisimenettely on mahdollista vain arvonnäveron osalta, työnantajasuoritusten pisin mahdollinen verokausi on neljänneskalenterivuosi (laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 12 §; Sainio & Laine 2017, 11.)

7.1.2 Neljänneskalenterivuosimenettely

Verovelvollisella, jonka kalenterivuoden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ei ylitä 100.000 euroa on mahdollisuus hakeutua sekä arvonlisäveron, että työnantajasuoritusten osalta neljänneskalenterivuosimenettelyyn, jolloin verokauden pituus on aina 3 kuukautta. Verokaudet ovat kiinteät tammi–maaliskuu, huhti–kesäkuu, heinä–syyskuu, loka–joulukuu. Työnantajasuoritusten osalta on edelleen huomioitava, että vain säännöllisesti palkkaa maksava eli työnantajarekisteriin merkitty verovelvollinen voi hakeutua pidennettyyn verokauteen työnantajasuoritusten osalta. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 12 §; Sainio & Laine 2017, 10–11.)

7.1.3 Rajat alittavan vapaus valita verokausi

Lähtökohtaisesti verovelvollinen voi edellä mainittujen rajojen alittuessa hakeutua vapaasti haluamaansa verokauteen. Laki asettaa siis vain liikevaihdon enimmäisrajat valinnaisille verokausille. Näin ollen alle 30.000 euron liikevaihdolla toimiva yritys voi valintansa mukaisesti hakea verokaudekseen kalenterivuoden, neljänneskalenterivuoden tai kalenterikuukauden arvonlisäveron osalta ja neljänneskalenterivuoden tai kalenterikuukauden työnantajasuoritusten osalta edellyttäen että on rekisteröity säännöllisesti palkkoja maksavaksi työnantajaksi. Taulukossa 5 on esitetty yhteenvedona eri liikevaihtoluokkaan kuuluvien pisimmät mahdolliset verokaudet.

Taulukko 5: Valinnaisten verokausien valinnanmahdollisuus liikevaihdon mukaan.

Tilikauden liikevaihto	Pisin mahdollinen verokausi		
	Arvonlisävero	Työnantajasuoritukset	
		TA-rekisteröity, säännöllinen	satunnainen työnantaja
< 30.000 eur	kalenterivuosi (12 kk)	¼-kalenterivuosi (3 kk)	kalenterikuukausi (1 kk)
< 100.000 eur	¼-kalenterivuosi (3 kk)	¼-kalenterivuosi (3 kk)	kalenterikuukausi (1 kk)
> 100.000 eur	kalenterikuukausi (1 kk)	kalenterikuukausi (1 kk)	kalenterikuukausi (1 kk)

7.2 Hakeutuminen pidennettyyn verokauteen

Verovelvollinen voi hakeutua pidennettyyn verokauteen joko heti toiminnan aloituksen yhteydessä tai sen jälkeen kun on kulunut vähintään 12 kuukautta toiminnan aloi-

tuksesta tai edellisestä muutoksesta. Aiemmin valittu verokauden pidennys sitoi verovelvollista vähintään kolmen vuoden ajan, mutta uuden lain myötä aikaa lyhennettiin. Nykyisin valinnainen verokausi sitoo verovelvollista vähintään yhden vuoden ajan, kuitenkin siten että pidennettyyn verokauteen siirtyminen tapahtuu hakemusta seuraavan kalenterivuoden alusta. Lyhennettyyn verokauteen siirrytään hakemuksen tekemistä seuraavan lyhyemmän verokauden alusta. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 14§; Sainio & Laine 2017, 12–17.)

Esimerkki: Kuukausimenettelyssä oleva verovelvollinen hakeutuu neljänneskalenterivuosisenettelyyn toukokuussa 2017. Mikäli Verohallinto hyväksyy verovelvollisen hakemuksen voi verovelvollinen ryhtyä noudattamaan pidennettyä verokautta tammikuusta 2018 lähtien.

Oma-aloitteisten verojen verotusmenettelylain 15 § mukaisesti Verohallinto voi myös hylätä hakemuksen pidennetyistä verokausista, mikäli hakijalla on ollut ilmoitus- tai maksupuutteita tai on perusteltu syy olettaa että näin tulisi tapahtumaan. Verohallinto voi harkintavaltansa puitteissa siirtää verovelvollisen takaisin lyhyempään verokauteen, mikäli verovelvollisen tai sen johtavassa asemassa olevien henkilöiden toimet tähän antavat aiheita. Verohallinnon on annettava asiasta muutoksenhakuelpoinen päätös vähintään pyydettyä. (HE 29/2016, 129–130; laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 15 §; Sainio & Laine 2017, 14–18).

Aloittavalla yrityksellä on lähtökohtaisesti oikeus hakeutua pidennettyyn verokauteen ilmoituksensa perusteella heti toiminnan alusta lähtien, vaikka toiminta alkaisi-kin kesken kalenterivuoden. Verohallinnolla on kuitenkin oikeus tarvittaessa määrätä aloittava verovelvollinen noudattamaan haettua lyhyempää verokautta, milloin se verovalvonnallisista syistä on perusteltua (laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 15.5 §). Lainvalmisteluaineiston perusteella kyseinen momentti mahdollistaa harkinnan tilanteissa, joissa yrityksen verotuksellisen riskin katsotaan kasvaneen muista kuin verotuksen laiminlyöntitilanteista. Käsitykseni mukaan tässä momentissa viitataan jälleen esimerkiksi yrityksen johtohenkilöiden tai näiden johtamien aikaisempien yritysten laiminlyönteihin tai muihin epäselvyyksiin. Näin perusteet olisivat samankaltaisia kuin ne, joiden perusteella yritys voidaan jättää merkitsemättä enna-

konperintärekisteriin. (HE 29/2016, 78; Verohallinnon www-sivut 2017; Verohallinto 2017c.)

Hakemus pidennettyyn verokauteen siirtymisestä tehdään joko toiminnan alkaessa merkitsemällä haluttu verokausi perustamislomakkeeseen (lomake Y1-Y3 yhtiömuodosta riippuen) tai toimivan yrityksen kohdalla muutosilmoituksella (lomake Y4-Y6). Hakemuksen voi tehdä myös Verohallinnon lomakkeella 4071 (liite 2). Hakemusta ei tarvitse perustella, eikä siihen tarvita liitteitä. Epäselvissä tilanteissa Verohallinto saattaa pyytää lisäselvityksiä ennen päätöksen antamista. Pidennettyä verokautta voi ryhtyä noudattamaan vasta kun Verohallinto on antanut asiasta päätöksen. (Sainio & Laine 2017, 10–14; Verohallinnon www-sivut 2017.)

7.3 Pidennetystä verokaudesta lyhyempään

Verovelvollisen on oma-aloitteisesti seurattava, ettei kalenterivuoden liikevaihto ylitä valitun verokauden raja-arvoja. Mikäli raja-arvo ylittyy tai verovelvollinen ennakoii sen ylittyvän seuraavan vuoden alusta, on verovelvollisen viipymättä ilmoitettava asiasta Verohallintoon. Verovelvollisen ilmoittaessa asiasta oma-aloitteisesti ja viipymättä, vaihtuu verokausi ilmoitusta seuraavan lyhyemmän verokauden alusta lukien. Verohallinto antaa kuitenkin asiasta päätöksen, josta näkyy mistä lukien verovelvollisen on noudatettava lyhyempää verokautta. Verokauden lyhentämisestä liikevaihtorajan ylittyessä ilmoitetaan joko Y4-Y6 muutoslomakkeilla tai liitteen 2 mukaisella Verohallinnon lomakkeella 4071. Jos muuta yritystietojärjestelmään ilmoitettavaa muutosta ei ole, on verohallinnon lomake 4071 yksinkertaisempi ja lyhyempi kuin yritystietojärjestelmän muutoslomakkeet. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 15§; Sainio & Laine 2017, 15–16; Verohallinto 2016e.)

Verovelvollisen tulee, täyttääkseen verokauden muutoksen liittyvän ilmoitusvelvollisuutensa, huolehtia siitä että sen kirjanpito hoidetaan toiminnan laajuuteen nähden tarpeeksi tiiviillä aikataululla. Varsinkin, mikäli verovelvollisen liikevaihto pyörii valitun verokauden raja-arvon ylärajalla, tulisi kirjanpidon laatimisaikaa kiinnittää erityistä huomiota. Mikäli esimerkiksi yrityksen verokaudeksi on valittu neljänneskalenterivuosi, mutta ei voida olla varmoja, ettei tilikauden liikevaihto ylitä 100.000

euroa, tulisi varsinkin loppuvuonna kirjanpito tehdä kuukausittain, vaikka raportointivelvollisuus tulisin täytettyä kolmen kuukauden jaksoissa.

Mikäli Verohallinto verovalvonnan yhteydessä havaitsee, että edellytykset pidemmälle verokaudelle eivät täyty, eikä verovelvollinen ole oma-aloitteisesti ilmoittanut liikevaihdon kasvusta, siirretään verovelvollinen lyhyempään verokauteen sen kalenterivuoden alusta, jona edellytykset ovat poistuneet. Tämä puolestaan saattaa aiheuttaa myöhästymismaksuja ja muita viivästysseuraamuksia verovelvolliselle. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 15§; Sainio & Laine 2017, 15–16; Verohallinto 2016e.) Vaikka verokauteen on siis pääsääntöisesti sitouduttava vähintään vuodeksi, on huomioitava, että verokautta on lyhennettävä tänäkin aikana, mikäli edellytykset valitulle pidennetylle verokaudelle eivät enää täyty.

Lyhyempään verokauteen voi hakeutua myös vapaaehtoisesti, vaikka pidennetyn verokauden liikevaihtoraja ei ylittyisikään. Tällöin kuitenkin noudatetaan alkuperäistä sääntöä siitä, että aiemmin valitun verokauden on pitänyt olla voimassa vähintään 12 kuukautta ennen muutosta. Mikäli tämä ehto täyttyy, voi verovelvollinen omalla ilmoituksellaan siirtyä käyttämään lyhennettyä verokautta ilmoitusta seuraavan lyhyemmän verokauden alusta lukien. Verovelvollinen voi siis siirtyä lyhyempään verokauteen myös kesken kuluvan verokauden. Muutoksen yhteydessä aikaisemman pidennetyn verokauden katsotaan päättyneen muutosajankohtaan ja veroilmoitus kyseiseltä verokaudelta on annettava noudattaen yleisiä eräpäiviä. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 17 §; Sainio & Laine 2017, 16–17.)

Esimerkki: Mikäli kalenterivuosisimenettelyssä oleva verovelvollinen haluaa siirtyä neljänneskalenterivuosisimenettelyyn toukokuussa, voi hän, ilmoitettuaan asiasta Verohallintoon, ryhtyä noudattamaan lyhennettyä verokautta ilmoitusta seuraavan lyhyemmän verokauden alusta lukien, eli tässä tapauksessa hän siirtyisi lyhennettyyn verokauteen heinäkuun alusta (kolmas verokausi ¼-kalenterivuosisimenettelyssä). Ajalta tammi–kesäkuu on veroilmoitus arvonnalisäveron osalta annettava viimeistään elokuun yleisenä eräpäivänä.

7.4 Pidennetty verokausi verovelvollisen näkökulmasta

Valinnaiset, pidennetyt verokaudet ovat siis erinomainen helpotus pienyrittäjille, joka näkyy muun muassa vähentyneenä hallinnollisena taakkana (vaikuttaa suoraan siihen, miten usein yrittäjän on laadittava kirjanpitoa), sekä parantaa jonkin verran yrityksen rahoitusasemaa kun verojen tilitysaika siirtyy eteenpäin. Varsinkin vuosimenettelyn piirissä olevien osalta hyvää on myös se, että arvonnäköveron alarajahuojennus voidaan ottaa huomioon heti verojen tilityksen yhteydessä (Verohallinto 2017d). Näin vältetään turhalta edestakaiselta maksuliikenteeltä.

Kuten jo aiemmin kerrotusta käy ilmi, tulee pidennettyjä verokausia noudattavan aktiivisesti seurata toimintansa kehittymistä ja oma-aloitteisesti informoitava Verohallintoa mikäli joustorajat ylittyvät. Verovelvollisen tulee kuitenkin muistaa myös se tosiasia, että verot erääntyvät maksettavaksi pidennetystä verokaudesta huolimatta. Tällä tarkoitan sitä, että esimerkiksi kolmen kuukauden ajalta kerääntyneet arvonnäköverot ja työnantajasuoritukset voivat olla tuhansia euroja, joka tulee huomioida hyvissä ajoin yrityksen maksuvalmiudessa. Verovelvollinen ei saa siis tuudittautua olettamukseen, että veroista ei tarvitse huolehtia vielä moneen kuukauteen, sillä tuo muutama kuukausi kuluu kuin varkain.

8 KEHITTYVÄ VEROTUS

Kuten jo työn alussa todettiin, on Verohallinnolla käynnissä vuoteen 2019 saakka kestävä Valmis-hanke, jonka aikana Verohallinnon on tarkoitus korvata nykyisin käytössä olevat noin 70 erillistä verotukseen liittyvää tietojärjestelmää yhdellä ohjelmistolla, joka kattaisi koko verotusprosessin. Ohjelmistotoimittajaksi on valittu Yhdysvaltalainen Fast Enterprises Ltd ja sen tuottama GenTax -ohjelmisto. Hankkeen aikataulu on jaettu neljään eri käyttöönottovaiheeseen, joita edeltää lisäksi tarvittavat lainsäädäntömuutokset liittyen verotusmenettelyyn ja veroihin. Hankkeen neljästä vaiheesta kaksi on tällä hetkellä onnistuneesti viety tuotantovaiheeseen. Perintö- ja lahjaverotus siirtyi uuteen ohjelmistoon vuonna 2016 ja oma-aloitteinen ve-

rotus tammikuussa 2017. Seuraavana vuorossa on yhteisöjen tuloverotus, jonka on tarkoitus siirtyä uuteen ohjelmistoon marraskuussa 2017. Tätä varten on yhteisöjen verotusmenettelysäännöksiä päivitetty niin, että ne astuvat voimaan 1.11.2017 (HE 237/2016). Neljännessä vaiheessa, jonka on tarkoitus tulla tuotantoon marraskuussa 2018, uuteen ohjelmistoon siirtyy henkilöasiakkaiden tuloverotus, kiinteistöverotus ja varainsiirtoverotus. Osa henkilöasiakkaita koskevista veronkantolakien muutoksista on jo vahvistettu ja osa on vasta valmisteluasteella. (Valtiovarainministeriö 2015a; Verohallinnon www-sivut 2017.)

Verohallinnon Valmis-hankkeen lisäksi Valtiovarainministeriö on käynnistänyt toisenkin merkittävän verotusmenettelyä muuttavan hankkeen, jonka tavoitteena on ottaa vuoden 2019 alusta lukien käyttöön kansallinen tulorekisteri. Rekisterin tarkoituksena on kerätä reaaliaikaisesti kansalaisten tulotiedot yhteen rekisteriin, jossa ne ovat mm. Verohallinnon, Kansaneläkelaitoksen, työeläkelaitosten ja muiden tietoja tarvitsevien tahojen käytettävissä. Hankkeen yhdeksi tavoitteeksi on myös ilmoitettu yritysten ja muiden suorituksia maksavien hallinnollisen taakan vähentäminen ilmoitusmenettelyä yksinkertaistamalla. (Valtiovarainministeriö 2015b). Nykyisessä mallissa esimerkiksi palkkoja maksavat yritykset ilmoittavat verokautensa mukaisesti joko kuukausittain tai kolmen kuukauden välein maksamansa palkat ja näistä tehdyt ennakonpidätykset, lähdeveron pidätykset ja maksettavan työnantajan sairausvakuutusmaksun. Tämän lisäksi maksaja ilmoittaa palkansaajakohtaisesti kalenterivuositain erittelyn maksetuista palkoista ja muista suorituksista ja näistä tehdyt ennakonpidätykset ja muut vähennykset. Nykyiseen toimintamalliin verrattuna voisi siis väittää, että tuleva maksukerroittain tehtävä ilmoitus ei välttämättä vähennä yritysten hallinnollista taakkaa, mutta koska asiasta ei ole vielä käytettävissä käytännön ohjeistusta, on viisaampaa pidättäytyä kommentoimasta tulevaa uudistusta ja jäädä mielenkiinnolla odottamaan mitä aiheesta tiedotetaan vuoden 2018 aikana. Toki on vielä mainittava, että suurin osa palkoista lasketaan jo tällä hetkellä todennäköisesti hyödyntäen erilaisia palkanlaskentaohjelmia, jotka niin nyt, kuin tulevaisuudessakin muodostanevat ilmoitusaineiston automaattisesti.

Valtiovarainministeriön tiedotteen mukaan kansallinen tulorekisteri mahdollistaa tarpeen vaatiessa myös reaaliaikaisen verotuksen (Valtiovarainministeriö 2015b), jolloin tarve veroehdotukselle ja sen täydentämiselle saattaisi poistua jollain aikajän-

teellä. Henkilöverotus eri tulolajeineen ja vähennykseen on kuitenkin niin laaja kokonaisuus, että uskon tähän pääsemisen vievän vielä useita vuosia.

9 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, miten oma-aloitteisen verotuksen verotusmenettely on uudistunut vuoden 2017 alussa. Tavoitteena oli myös selvittää, mitä erilaisia maksujoustoja pienyrittäjät voivat oma-aloitteisten verojen osalta hyödyntää ja miten näiden kanssa tulee reagoida toiminnan laajentuessa. Työn tutkimusmenetelmä oli oikeusdogmaattinen, eli lainopillinen, jossa tutkittavaa aihetta lähestyttiin voimassa olevan lainsäädännön kautta, pyrkien löytämään lain mukainen toimintatapa eri tilanteissa.

Oma-aloitteisen verotuksen verotusmenettelyn uudistaminen johtui ensisijaisesti Verohallinnon tietojärjestelmä uudistuksen tarpeista. Samalla lainmuutoksen yhteydessä pyrittiin kuitenkin helpottamaan yritysten hallinnollista taakkaa ja yksinkertaistamaan verotusmenettelyä. Yhtenä kärkitavoitteena oli verotuksen automatisointi entisestään, sekä sähköisen ilmoittamisen laajentaminen. Tähän pohjautuen sähköinen ilmoittaminen oma-aloitteisessa verotuksessa säädettiin tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta pakolliseksi ja ensisijaiseksi vaihtoehdoksi.

Uudistuksen yhteydessä Verohallinnon sähköinen asiointipalvelu korvattiin uudella OmaVero-palvelulla, jonka käyttöä on tarkoitus myöhemmin laajentaa koskemaan kaikkia Verohallinnon asiakkaita. Uudistunut palvelu on kerännyt alkuvaiheessa jonkin verran kritiikkiä joiltain käyttäjäryhmiltä ja on väitetty, että vanhassa järjestelmässä tieto oli helpommin saatavissa. Omakohtaisen kokemuksen perusteella mielestäni uusi palvelu on selkeämpi ja nykyaikaisemman oloinen kuin aiempi järjestelmä ja samat tiedot oppii varmasti löytämään palvelusta, kunhan sitä on käyttänyt tovin. Tämän lisäksi Verohallinto kehittää palvelua jatkuvasti käyttäjäystävällisempään suuntaan sen perusteella kun muutostarpeita huomataan. Jo nyt, muutama kuukausi käyttöönotosta, on useita raportteja paranneltu ja tehty helppolukuisemmiksi ja käy-

tettävimmiksi. Muutoksen tottuminen vie aina oman aikansa, mutta en lähtökohtaisesti pitäisi uutta järjestelmää kehityskelvottomana.

Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönneistä määrättävät sanktiot ja maksuviivästysten kulut on mielestäni uudistetussa lainsäädännössä erittäin ymmärrettävästi ilmaistu. Aiemman prosenttiperusteisen viivästysmaksun sijaan myöhästymismaksu on nyt ainoastaan päiväperusteinen ensimmäisten 45 päivän ajalta ja tämän jälkeen se kasvaa vielä 2 prosenttia ilmoittamatta jätetystä veron määrästä. Aikaisemmin sanktiot kasvoivat koko ensimmäisen vuoden ajan nousten jopa 15 prosenttiin ilmoittamatta jääneestä verosta. Toisaalta myöhästymismaksu saattaa pienemmissä veroissa olla uudistuksen jälkeen korkeampi kuin mitä se olisi ollut vanhan lain aikana, mutta myöhästymismaksuiltahan välttyy kun ilmoittaa ja maksaa verot ajoissa, aivan kuten tulee toimia muidenkin maksujen kanssa. Oma-aloitteinen verotus on nimensä mukaisesti oma-aloitteista ja tähän nojaten verovelvollisen on huomioitava myös verotukseen liittyvät muutokset oma-aloitteisesti. Tällä tarkoitan nimenomaisesti tilanteita, joissa verovelvollisen oma toiminta muuttuu, esimerkiksi kasvaa, jolloin verovelvollisen on itse huolehdittava, että ilmoittaa mm. oikeutensa pidennettyyn verokauteen päättyneen. Mikäli Verohallinto huomaa asian vasta verovalvonnan yhteydessä, sanktioi se tästä verovelvollista tämän laiminlyötyä ilmoitusvelvollisuutensa.

Pienten verovelvollisten mahdollisuus käyttää pidennettyjä verokausia on erinomainen helpotus pienyritysten hallinnolliseen taakkaan. Kun verovelvollisille mahdollistetaan joko kolmen kuukauden tai kalenterivuoden mittainen ilmoitusjakso oma-aloitteisista veroista, vähentää se muun muassa niiden kirjanpidon kustannuksia ja samalla parantaa hivenen niiden rahoitusasemaa kun esimerkiksi arvonlisäveron alarajahuojennus voidaan hakea samassa yhteydessä kun kalenterivuoden oma-aloitteisten verojen veroilmoitus annetaan. Näin vältetään siltä, että yritys maksaisi vuoden aikana arvonlisäveroja verottajalle sisään ja saisi ne vasta vuoden loputtua alarajahuojennuksena takaisin. Raja-arvot alittavien yritysten valinnanvapaus on kuitenkin erittäin tärkeää, sillä yritysten tilanteet vaihtelevat ja esimerkiksi investointitilanteessa palautuva arvonlisävero voi olla niin merkittävä, että yrityksen on kannattavampaa hakeutua lyhennettyyn verokauteen. Näin ollen ei voida yksiselitteisesti ja yleistäen esittää, mikä toimintatapa ja verokausi on kunkin kokoiselle yritykselle se

oikea. Oikean verokauden valinnan tulee perustua yrityksen todelliseen tilaan ja tulevaisuuden suunnitelmiin.

Koska työn tavoitteena oli tutkia nimenomaisesti oma-aloitteisen verotuksen ilmoitus- ja maksumenettelyä jäi sen ulkopuolelle muut pienille verovelvollisesti mahdolliset joustot kuten maksuperusteinen arvonlisävero ja arvonlisäveron alarajahuojennuksen tarkempi tutkiminen. Myös harvinaisemmat oma-aloitteiset verot, kuten apteekki-, arpajais-, vakuutusmaksu- ja lähdevero jäivät tämän tutkimuksen ulkopuolelle. Edellä mainituista varsinkin maksuperusteinen arvonlisävero ja esimerkiksi sen vaikutus yrityksen rahoitusasemaan ja maksuvalmiuteen olisivat varmasti jatkotutkimuksen arvoinen aihe. Lisäksi lähdeverotus kaikkine osa-alueineen mahdollistaisi laajankin tutkimuksen laatimisen.

LÄHTEET

Andersson, E. 2006. Johdatus vero-oikeuteen. 13. uud.p. Helsinki: Talentum.

Apteekkiverolaki 9.9.2016/770 muutoksineen.

Arajärvi, P. 2011. Johdatus sosiaaioikeuteen. Helsinki: Talentum. Viitattu 29.4.2017. <http://verkkokirjahylly.almatalent.fi/teos/GAGBIXBTEB>

Arpajaisverolaki 26.6.1992/552 muutoksineen.

Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501 muutoksineen.

Ennakonperintäasetus 20.12.1996/1124 muutoksineen.

Ennakonperintälain 20.12.1996/1118 muutoksineen.

Hallintolaki 6.6.2003/434 muutoksineen.

HE 135/2003 Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta.

HE 237/2016 Hallituksen esitys eduskunnalle ennakonkannon ja eräiden muiden verotusmenettelyjen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi.

HE 29/2016 Hallituksen esitys eduskunnalle verotusmenettelyn ja veronkannon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2000. Tutki ja kirjoita. 6. uud.p. Helsinki: Tammi.

Husa, J., Mutanen, A. & Pohjolainen, T. 2008. Kirjoitetaan juridiikkaa. Helsinki: Talentum

Kaari, P. 2016. Ennakonpidätys 2016. 22. uud.p. Helsinki: Verotieto Oy.

Kallio, M., Lindholm, M., Nielsen, A., Ojala, M., Sääskilahti, J. & Takalo, T. 2016. Arvonlisäverotus 2016. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336 muutoksineen.

Jokinen, M., Klemola, A. & Takalo, T. 2015. Käytännön arvonlisäverotus. Helsinki: ST-Akatemia Oy.

Laitinen, M. & Peltomäki, T. 2000. Ennakonperintä. Helsinki: WSOYpro. Viitattu 28.4.2017. <http://fokus.almatalent.fi/teos/IACBGXGTBF>

Laki eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta 20.12.1966/664 muutoksineen.

Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 9.9.2016/768 muutoksineen.

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 24.1.2003/13 muutoksineen.

Laki työnantajan sairausvakuutusmaksusta 9.9.2016/771 muutoksineen.

Laki Verohallinnosta 11.6.2010/503 muutoksineen.

Laki veronlisäyksestä ja viivekorosta 18.12.1995/1556 muutoksineen

Linnakangas, E. & Juanto, L. 2008. Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus. 6. uud.p. Helsinki: Talentum Media Oy.

Myrsky, M. & Räbinä, T. 2015. Verotusmenettely ja muutoksenhaku. 7. uud.p. Helsinki: Talentum Media Oy.

Niskakangas, H. 2011. Veropolitiikka. Helsinki: WSOYpro Oy.

Peltomäki, T. 2015. Ennakonperintälaki käytännössä 2. uud.p. Helsinki: Talentum & Lakimiesliiton kustannus. Viitattu 29.4.2017.
<http://verkkokirjahylly.almatalent/teos/BAXBBXAUIGDF>

Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: työkirja ammattikorkeakouluun. Jokioinen: e-Oppi Oy. Viitattu 22.3.2017.
www.ellibslibrary.com/book/9789522828019

Sainio, N. & Laine, S. 2017. Arvonlisäveron ja ennakonpidätyksen ilmoittaminen ja maksaminen käytännönläheisesti. Helsinki: Helsingin Kamari Oy.

Sairausvakuutuslaki 21.12.2004/1224 muutoksineen.

Tilastokeskuksen www-sivut. Viitattu 20.4.2017. <http://www.tilastokeskus.fi>

Valtiovarainministeriö. 2015a. Valmis-hanke ja verotusmenettelyjen uudistaminen. Valtiovarainministeriön muistio 26.10.2015. Viitattu 10.5.2017.
<http://vm.fi/documents/10623/1844434/Valmis-hanke+ja+verotusmenettelyjen+uudistaminen/1b224647-bbec-4c09-9491-a6c960c22bec>

Valtiovarainministeriö. 2015b. Kansallinen tulorekisteri otetaan käyttöön vuonna 2019. Valtiovarainministeriön tiedote 6.11.2015. Viitattu 13.5.2017.
http://vm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kansallinen-tulorekisteri-otetaan-kayttoon-vuonna-2019

Verohallinnon www-sivut. Viitattu 13.5.2017. <http://www.vero.fi>

Verohallinto. 2016a. Taskutilasto 2016. Helsinki: Verohallinto.

Verohallinto. 2016b. Verohallinnon päätös veroilmoituksessa olevan virheen korjaamisesta. 19.12.2016, Dnro A196/200/2016.

Verohallinto. 2016c. Peruskorko on pysynyt ennallaan ja viitekorko on laskenut. 28.12.2016, Dnro A2/200/2017.

Verohallinto. 2016d. Verohallinnon päätös maksujen ja palautusten käyttämisestä verojen suoritukseksi. 7.12.2016, Dnro A13/5000/2016.

Verohallinto. 2016e. Verohallinnon päätös pidennettyjen verokausien muutosajan kohdasta. 1.12.2016, Dnro A187/200/2016.

Verohallinto. 2017a. Palkka ja työkorvaus verotuksessa. 16.1.2017, Dnro A4/200/2017.

Verohallinto. 2017b. Apteekkivero. 13.1.2017, Dnro A168/200/2016.

Verohallinto. 2017c. Ennakkoperintärekisteröinnin vaikutukset yritystoimintaan. 12.1.2017, Dnro A17/200/2017.

Verohallinto. 2017d. Arvonlisäveron alarajahuojennus. 20.3.2017, Dnro A65/200/2017.

Veronkantolaki 9.9.2016/769 muutoksineen.

Veronmaksajain keskusliiton www-sivut. Viitattu 20.4.2017.
<http://www.veronmaksajat.fi>

Verotililaki (kumottu) 7.8.2009/604 muutoksineen.

Wikström, K., Ossa, J. & Urpilainen, M. 2015. Vero-oikeuden yleiset opit. Helsinki: Helsingin Kamari Oy.

Äärilä, L., Nyrhinen, R. & Hyttinen, P. 2015. Arvonlisäverotus käytännössä. 10. uud.p. Helsinki: Talentum Media.

LIITE 1

Lomake palautetaan osoitteeseen:
Verohallinto
Oma-aloitteisten verojen optinen lukupalvelu
PL 5000
00053 VERO

VEROILMOITUS
OMA-ALOITTEISISTA VEROISTA

Jos korjaat aiemmin ilmoitettuja tietoja, ilmoita korjattavan osion, esimerkiksi arvonlisäveron tietojen, kaikki tiedot uudelleen oikeansuuruisina.

Älä lähetä tämän veroilmoituksen mukana liitteitä.

Verovelvollisen nimi (arvonlisäverovelvollinen/työnantaja)	Y-tunnus tai henkilötunnus

ARVONLISÄVERON TIEDOT

Verokausi	Vuosi		Arvonlisäveron alarajahuojennukseen oikeutettu täyttää	
	euroa	snt	euroa	snt
Vero kotimaan myynnistä verokannoittain			Alarajahuojennukseen oikeuttava liikevaihto	
24 %:n vero			Alarajahuojennukseen oikeuttava vero	
14 %:n vero				
10 %:n vero				
Vero tavarastoista muista EU-maista				
Vero palveluista muista EU-maista				
Vero rakentamispalvelun ja metalliromun ostoista (käännetty verovelvollisuus)				
Verokauden vähennettävä vero				
Alarajahuojennuksen määrä				
Maksettava vero / Palautukseen oikeuttava vero (–)				
0-verokannan alainen liikevaihto				
Tavaroiden myynnit muihin EU-maihin				
Palvelujen myynnit muihin EU-maihin				
Tavaraostot muista EU-maista				
Palveluostot muista EU-maista				
Rakentamispalvelun ja metalliromun myynnit (käännetty verovelvollisuus)				
Rakentamispalvelun ja metalliromun ostot (käännetty verovelvollisuus)				

Verokausi	Vuosi	
	euroa	snt
Ennakonpidätyksen alaiset palkat ja muut suoritukset		
Toimitettu ennakonpidätys		
Lähdeveron alaiset palkat ja muut suoritukset		
Lähdevero palkoista yms.		
Työnantajan sairausvakuutusmaksun alaiset palkat		
Maksettava työnantajan sairausvakuutusmaksu		

KORJAUKSEN SYY
Täytä vain, jos korjaat aiemmin ilmoitettuja tietoja.

Korjattavat tiedot	
☐ Arvonlisäveron tiedot	☐ Työnantajasuoritusten tiedot
Peruste	
☐ Laskuvirhe/Täyttövirhe	☐ Verotarkastuksessa saatu ohjaus
☐ Oikeuskäytännön muutos	☐ Laintulkintavirhe

Päiväys	Allekirjoitus ja nimenselvennys	Puhelin

LIITE 2

HAKEMUS OMA-ALOITTEISTEN
VEROJEN VEROKAUDEN
MUUTTAMISEKSI

Verohallinto
Asiakastietojen hallinta
PL 550
00052 VERO

Verovelvollisen nimi	Y-tunnus

Jos yrityksen liikevaihto on enintään 100 000 euroa kalenterivuodessa, arvonlisäveron, ennakonpidätykset, työnantajan sosiaaliturvamaksun ja lähdeverot voi ilmoittaa ja maksaa neljännesvuoden jaksoissa. Jos liikevaihto on enintään 30 000 euroa, arvonlisäveron voi ilmoittaa ja maksaa kalenterivuositain ja muut verot neljännesvuositain. Liikevaihtoon lasketaan myös yrityksen ulkomainen liikevaihto.

Huomaathan, että verokauden on oltava sama vähintään yhden vuoden ajan, jos liikevaihtorajat eivät ylitä.

Täyttäkää tiedot ja rastittakaa haluamanne verokausi.

Huom! Merkitkää lomakkeelle vain yksi verokausi arvonlisäverolle ja yksi työnantajasuorituksille.

Verohallinto päättää verokauden pituuden ja lähettää siitä kirjallisen ilmoituksen.

Hakemus pidennettyyn verokauteen

Hakemus pidennettyyn verokauteen on tehtävä edeltävän kalenterivuoden loppuun mennessä. Jos Verohallinto hyväksyy hakemuksenne, uutta verokautta sovelletaan hakemuksen tekemistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

Hakemus lyhyempään verokauteen

Jos Verohallinto hyväksyy hakemuksenne lyhyempään verokauteen siirtymisestä, sovelletaan uutta verokautta hakemuksen tekemistä seuraavan lyhyemmän verokauden alusta.

Alkutuottaja ja taide-esineen tekijä

Jos alkutuottajan tai taide-esineen tekijän liikevaihto on enintään 100 000 euroa kalenterivuodessa, ennakonpidätykset, työnantajan sosiaaliturvamaksun ja lähdeverot voi ilmoittaa ja maksaa neljännesvuoden jaksoissa. Arvonlisäveron verokaudeksi voi liikevaihdosta riippumatta valita kalenterivuoden tai tätä lyhyemmän jakson.

- ☐ Kalenterivuoden liikevaihto enintään 30 000 euroa
- ☐ Kalenterivuoden liikevaihto on 30 001–100 000 euroa
- ☐ Kalenterivuoden liikevaihto yli 100 000 euroa

Haluttu verokausi arvonlisäverotuksessa

- ☐ kalenterivuosi
- ☐ neljännesvuosi
- ☐ kuukausi

Haluttu verokausi työnantajasuorituksissa

- ☐ neljännesvuosi
- ☐ kuukausi

Palauttakaa täytetty lomake yllä olevaan Verohallinnon osoitteeseen.

Päiväys	Allekirjoitus ja nimen selvennys	Puhelin